

DEJINY NAPÍSANÉ DOPREDO

Dr. Hans Heinz

SERIÓZNE
INFORMÁCIE
OSLOBODZUJÚ
NÁRODY

Pri tvorbe tejto publikácie bolo čerpané z diela:
Radikale Veränderungen stehen bevor ©Advent-Verlag Zürich

Použité biblické texty sú citované z nasledovných prekladov:

Svätá Biblia, Prof. Jozef Roháček, S. B. Spol., 1974	—
Sväté Písmo, Spolok svätého Vojtecha, Trnava, 1996	SSV
Nový zákon, Štefan Porúbčan S.J., Imprimatur, 1968	POR
Písmo sväté, Slovenský ekumenický preklad, 1997	SEP
Biblia, Slovenský evanjelický preklad, 1989	SEVP
Nová Zmluva, Medzinárodný zväz Gideonovov, 1978	GID
Bible, Český ekumenický preklad, 1985	ČEP

© Sion plus n.o., Košice, 2005

ISBN 80-968360-6-4

PREDHOVOR

Svetové udalosti nás stále viac nútia k premýšľaniu. Všade vznikajú nepokoje, moria sú znečistené, lesy zničené a milióny ľudí na úteku.

Je zaujímavé, že to všetko oznámili proroci už dávno predtým. Apoštol Peter napísal: *„Aj máme pevnejšie slovo prorocké, a dobre robíte, že máte naň obrátený svoj pozor ako na sviecu, svietiacu na šerom mieste.“* 2.Petrova 1,19.

Autor tejto knihy, Dr. Hans Heinz, je vedúci teologického seminára v Darmstadte-Marienhöhe, SRN. Majstrovsky vyzdvihol biblické výroky, ktoré sú svetlom nádeje pre našu dnešnú dobu.

Táto kniha neoplýva lichôtkami, ide priamo k veci. Dôrazne poukazuje na Bohom predpovedané udalosti, ktoré zachvátia ľudí strachom z očakávania vecí, ktoré prídu na svet. Na druhej strane však upozorňuje, že sa môžeme spoľahnúť na Božie slovo:

„A keď sa to začne diať, vzpriamte sa a pozdvihnite svoje hlavy, lebo sa blíži vaše vykúpenie.“ Lukáš 21,28. Kiežby táto nádej na lepší život v pokoji a harmónii zažiarila pri čítaní tejto knihy aj Vám.

F. Walti

NÁŠ DNEŠNÝ SVET

Tempo! Pokrok! Rekordy!

To je heslo našej doby. Tisícročia žili ľudia v podmienkach, ktoré boli v podstate stále rovnaké. Rytmus života určovala fyzická zdatnosť človeka, voz a ťažné zviera. Posledných 150 rokov zasahujú ľudstvo neustále nové zvraty. Vek techniky mení z hodiny na hodinu tvár našej zeme. Obrovský pokrok zrýchľuje dejiny, búra tisíce rokov staré ideály a vidí vo vede záruku mieru a šťastia.

Na prahu tretieho tisícročia, každých 5 rokov sa zdvojnásobujú vedecké informácie ľudstva. Zatiaľčo v roku 1300 bolo v slávnej knižnici Sorbonny k dispozícii 1338 zväzkov, dnes je v Kongresovej knižnici vo Washingtone k dispozícii 98 miliónov kníh a časopisov pre ľudí túžiacich po vede. Do jedného čipu o veľkosti ľudského nechtu sa dá uložiť 16 miliónov informácií. Nie je div teda, že prvýkrát v dejinách človek trpí nie nedostatkom, ale naopak prebytkom informácií.

Rozmach vedy – pýcha našej epochy

Pokrok vo vedeckej oblasti je skutočne závratný. Je tomu sotva sto rokov, čo Theodor Billroth uskutočnil svoju prvú operáciu žalúdka. Dnes sa už lekárska veda blíži míľovými krokmi k hraniciam ľudských možností. Pokrok transplantačnej techniky vytvoril z umierajúcich ľudí biologické náhradné sklady. Transplantujú sa ľadviny,

črevá, srdce – takmer všetky ľudské orgány. Niektorí odborníci uvažujú dokonca o transplantácii mozgu.

Pred 150 rokmi sa snažil anglický fyzik Dalton zoradiť svoje prvé teoretické poznatky o atóme. Dnes vedci dokážu štiepiť alebo rozkladať atómové jadrá. Pri tomto deji sa uvoľňuje obrovské množstvo energie, ktoré dáva možnosť, podľa niektorých urobiť z našej Zeme raj, podľa iných pole mŕtvych.

V roku 1781 objavil William Herschel vlastnoručne zhotoveným ďalekohľadom planétu Urán. Je vzdialená 2870 miliónov kilometrov od Slnka a za priaznivých podmienok ju môžeme vidieť voľným okom. Herschel ju považoval za kométu. Dnes sú astronómovia schopní nahliadnuť do hĺbok vesmíru. „Hubble Space teleskop“, namontovaný na satelit, ktorý krúži 590 km vysoko nad našou Zemou, je taký výkonný, že by sme ním mohli zo vzdialenosti 700 km vyfotografovať myš. Jeden z najväčších zrkadlových ďalekohľadov, umiestnený na Mount Palomar (vysokohorská hviezdáreň v Kalifornii), ktorej zrkadlo má v priemere 5 m, pojme toľko svetla ako milión ľudských očí alebo 16 000 krát viac ako Galileov prvý ďalekohľad, ktorý mal priemer 40 mm.

Pomocou supersatelitu KH-12 je možné vidieť tak dobre, že ním rozlúštíme novinový riadok na Zemi a so satelitom „Elint“, ktorý krúži vo výške 36 000 kilometrov, môžeme odpočúvať prenosné rádiové prístroje na zemi.

Najväčšie americké víťazstvo vo vojne proti Angličanom r.1812 sa oslavovalo dva týždne po vyhlásení mieru, pretože ani britskí ani americkí vojvodcovia nevedeli, že vojna bola ukončená. Dnes spája telefón, telefax, rádio a televízia všetky kontinenty. Prvé celosvetové televízne vysielanie začalo 25. júna 1967. Dnes, na prahu 21. storočia, sa stalo samozrejmosťou.

Magellanovi námorníci potrebovali v 16. storočí ku klasickému oboplávaniu sveta 3 roky. V 19. storočí to trvalo asi 78 dní. V 21. storočí na to stačí tryskovému lietadlu niečo cez 2 dni, zatiaľ čo astronaut na to potrebuje 1,5 hodiny.

Prvé preplávanie Atlantiku parníkom „Savannah“ trvalo 29 dní. Para bola použitá len v prípade bezvetria, pretože na preplavbu nebolo možné vziať dostatočné množstvo uhlia. „Savannah“ 20. storočia, prvá atómom poháňaná obchodná loď, je schopná s 59 kilogrammi U-235 (pohonná látka) preplávať 480 000 kilometrov. Bez doplnenia paliva môže brázdiť svetové moria až 3 roky.

17. decembra 1903 slávil moderný človek naplnenie dlho očakávaného sna. Orville Wright sa vzniesol so svojim letúnom pri rýchlosti 50 km/h na dvanásť sekúnd do vzduchu. Človek mohol lietať! Aké skromné nám pripadajú tieto začiatky!

20. júla 1969 sa naplnilo ďalšie túžobné pranie ľudstva: Človek pristál na Mesiaci. Milióny televíznych divákov videli Neila Armstronga chodiť po povrchu Mesiaca a počuli jeho historické slová: „Je to len malý krok pre človeka, ale veľký skok vpred pre ľudstvo.“

Vojny – hanba nášho sveta

Po tomto všetkom nás napadá otázka: Urobil tento fantastický pokrok človeka šťastnejším? Dr. Silvia Fantiová píše: „Podľa mojich poznatkov svet nikdy nebol svedkom takých samovražedných epidémií medzi politickými a náboženskými osobnosťami. Zriedkakedy bolo vidieť človeka plného strachu – tak ako je tomu dnes – blúdiť bezcieľne, zmätene a plného strachu. Nikdy nebola

spotreba alkoholu taká vysoká a spoločenské delikty také početné.

Technika človeka morálne neposilnila, ba navyše ho urobila takým bezduchým, že sa medzi robotmi i sám zmení na robota. Dodnes sa väčšina vedeckých objavov zneužila pre vojnové účely a k ničeniu ľudstva. Žiaľ, že vojny bývajú odjakživa v dejinách chápané ako „normálne udalosti“. Od prvej svetovej vojny dostali vojny úplne inú tvár. Žoldnier armády Karola V. by sa – napriek časovému odstupu 200-300 rokov – necítil cudzo vo vojnách Fridricha Veľkého či Napoleona. Do bojového poľa sa šlo pešo alebo na koňoch, tak ako za Alexandra, stáročia pred Kristom. Vojnové rozhodnutia padali (i pri použití zbraní a kanónov) ešte začiatkom 19. storočia na pomerne malom bojovom poli.

Potom sa ale obraz rýchlo a radikálne zmenil. Vojny a zbrane dostali inú tvár. Rozvoj techniky zmenil bojové územia. Aj vzduch sa stal bojovým poľom. Frontové línie sa predĺžili o tisíce kilometrov. Vojnová pochodeň zapalovala celé kontinenty. Bojovali proti sebe miliónové armády; vojnové námorníctvo sa navzájom ostreľovalo už nie podľa ďalekohľadu alebo len podľa „oka“, ale použitím radarových systémov. Rakety zo stratosféry prekvapili miliónové mestá, tisíce bômb vymazali z povrchu zeme celé aglomerácie.

Jediná bitka prvej svetovej vojny si vyžiadala viac obetí než celé Napoleonove ťaženie na Rusko. Zatiaľ čo v prvej svetovej vojne padlo 10 miliónov vojakov, druhá svetová vojna si vyžiadala dvojnásobok obetí. Celkový počet strát v druhej svetovej vojne (vojaci, civilisti, zajatci) dosahuje 57,5 miliónov obetí. Pre porovnanie treba uviesť, že všetky vojny 19. storočia priniesli „len asi“ tri a pol milióna mŕtvych.

Od tej doby urobila vojenská technika také pokroky, aké nemajú v dejinách ľudstva obdoby. V budúcej atómovej vojne by šlo o zánik nášho sveta. Atómová bomba, ktorá dopadla na Hirošimu a zničila 80 000 ľudí, je už len obyčajným múzejným exponátom. V atómovej vojne by mohli superveľmoci jediným úderom spôsobiť to isté, čo 800 000 hirošimských bômb. Jediná atómová ponorka, vybavená raketami s viacerými hlavicami, by mohla zničiť 200 nepriateľských miest. Sila trhavín, teplo a rádioaktívne žiarenie svetovej atómovej vojny by znamenalo koniec ľudstva. Tento fakt si našťastie uvedomili aj politici. „Ľudstvo,“ to povedal už pred rokmi Michail Gorbačov, „dospelo takpovediac k hraniciam, po ktorých prekročení nie je návratu – ľudstvo stojí medzi byť, či nebyť.“

Ďalšie veľké nebezpečenstvá

Ľudia veriaci v pokrok ešte stále dúfajú, že pomocou počítačov, robotov, génovej medicíny, vesmírnej expanzie a mierovým využitím nukleárnej energie nakoniec predsa vytvorí „krásny nový svet“. Na druhej strane mnohí vedci varujú pred tým, že svetová katastrofa, ktorej sa ľudstvo desaťročia obávalo v podobe atómovej vojny, môže prísť úplne iným spôsobom. Poukazujú na narušené životné prostredie, klimatické zmeny, populačnú explóziu a hlad. Niektorí považujú tento rozvoj za nevyhnutný prírodný zákon, iní poukazujú na to, že ekologická kríza predstavuje „morálny problém“¹ a že „človek sa ocitá v situácii, v ktorej môže zničiť sám seba“².

¹ pápež Ján Pavol II.

² Konrad Lorenz

Už prvé analýzy Rímskeho klubu – v dobe, v ktorej sa ešte mnohí vysmievali možnosti populačnej krízy sveta – končili morálnymi výzvami, pretože „veľký problém tohto sveta spočíva v nedostatku lásky, porozumenia a solidarity.“

Tento fakt je stále výraznejší. Nestačí hromadiť vedecké poznatky, keď nám chýba múdrosť zodpovedne ich využívať a v prípade potreby sa ich aj zriecť. Múdrosť sa však dá nájsť len v tom, ktorý je zdrojom múdrosti: v Stvoriteľovi a Udržiavateľovi života. „Všetky pokusy,“ hovorí spisovateľ Alexander Solženicyn (a má pravdu), „nájsť východisko z problémov dnešnej doby sú zbytočné, ak sa ľudstvo neobráti k Stvoriteľovi všetkých vecí.“ Stvoriteľ však nie je len „veľkým inžinierom“ a konštruktérom prírodných zákonov, ale aj učiteľom zákonov života.

Známy prírodovedec Hoimar von Ditfurth krátko pred svojou smrťou pridal k chmúrnym prognózam o osude našej Zeme povzbudivé slovo nádeje: „Jedine prijatím posolstva z Ježišovej reči na vrchu blahoslavenstiev³ by bolo možné dať do poriadku našu planétu, ktorá vybočila zo svojej dráhy; nezostáva nám však na to veľa času.“

³ Matúš 5-7 kap.

MÔŽE MODERNÝ ČLOVEK VERIŤ V BOHA?

Otázka Boha nie je len otázkou teológov, filozofov a umelcov. Je základnou otázkou celého ľudstva.

Skôr ako sa vedelo niečo o fyzike a chémii, ľudia všetkých dôb a kultúr, bez ohľadu na farbu pleti, pátrali po stvoriteľovi sveta. Človek prijal Boha ako samozrejmosť, o ktorej ani v najmenšom nepochyboval.

Až v 19. a 20. storočí sa začal viac rozširovať ateizmus. Vychádzalo sa z tvrdenia, že pokrok vedy robí vieru v Boha nepotrebnou, čo potvrdzoval aj výrok: „Náboženstvo je ópium ľudstva.“

Osud známeho ateistického filozofa Friedricha Nietzscheho (1844-1900) je typický pre poblúznenie moderného ducha. Aj keď veľmi chcel, nemohol žiť bez Boha. V tomto boji nakoniec úplne podľahol. Život Nietzscheho jednoznačne a jasne ukazuje, že problém ateizmu je otázkou srdca, nie rozumu.

Overbeck zasa jedného dňa povedal svojej manželke: „Nevzdávaj sa Krista, myšlienka na neho je veľká a mocná.“ Pritom namáhavo preglgol. Črty jeho tváre boli strhané, ale hneď nato nasadil kamennú tvár. „Ja som sa ho vzdal. Chcem stvoriť niečo nové, nechcem a nesmiem sa vrátiť späť, ale ja na svoju vášeň zahyniem.“

Mnohí šli jeho cestou a aj ich život prežitý v nepriateľstve s Bohom skončil beznádejným krachom. Starý výrok žalmistu je vždy aktuálny: „*Blázon hovorí vo svojom srdci: Niet Boha.*“ Žalm 14,1.

Na tomto svete neexistuje bezbožný národ, aj keď ateisti sa to márne pokúšajú dokázať. Plutarchos hovorí: „Môžeme nájsť mestá bez hradieb, bez literatúry, bez

kráľov, bez domov, bez pokladov, bez divadiel, ale mesto bez svätyne a bez božstiev ešte nikto nevidel a ani vidieť nebude.“

Myšlienka na Boha sa nedá oddeliť od ľudského života, je v ňom pevne zakotvená. Ateizmus je naproti tomu civilizačná choroba; tak isto ako rast počtu samovrážd – to všetko patrí k abnormálnym javom nášho skazeného sveta.

Duch a príroda

Príroda bola odjakživa považovaná za veľkú „obrazovú knihu“ Božej múdrosti: „*Nebesá rozprávajú o sláve Božej a dielo Jeho rúk zvestuje obloha.*“ hovorí žalmista v Žalme 19,2 SEVP.

Apoštol Pavol píše kresťanom v Ríme: „*Je im predsa zjavné, čo možno o Bohu vedieť; Boh im to zjavil. Ved' to, čo je v ňom neviditeľné - jeho večnú moc a božstvo -, možno od stvorenia sveta rozumom poznávať zo stvorených vecí; takže nemajú výhovorky.*“ Rimanom 1,19.20 ssv.

Zo skúsenosti vieme, že nič na svete nevzniká samo od seba – žiadne hodinky bez hodinára, žiadna kniha bez spisovateľa, žiadny stroj bez inžiniera – tak ani existenciu sveta nemôžeme vysvetliť iným rozumným spôsobom, ako že vyšiel z ruky Stvoriteľa.

Prírodovedec Athanasius Kircher (1602-1680) mal v svojej pracovni umelecky zhotovený glóbus. Raz ho prišiel navštíviť jeden priateľ, neveriaci, a s ozajstným záujmom sa pýtal: „Kto vyrobil tento glóbus?“ „Nikto,“ odpovedal Kircher, „vznikol sám od seba.“ „Ty žartuješ,“ povedal návštevník, „ten, kto ho vyrobil, musel byť skutočný umelec.“ „Ako to?“ odpovedal bádateľ, „ty nechceš veriť, že tento nedokonalý obraz zemegule vznikol

sám od seba, ale pritom to tvrdíš o skutočnom svete, a nechceš uznať Stvoriteľa?“

Nie sú aj dnes takí ľudia, ktorí veria len tomu, čo môžu vidieť a vnímať? Práve im sa Boh ukazuje mnohými spôsobmi. Prehovára k nim prostredníctvom krásy letnej hviezdnej oblohy a zjavuje svoju veľkosť v steblo trávy a kvete. Dnešný človek na to rád odpovedá s posmechom: „To všetko predsa vzniklo obyčajnou náhodou.“ Môžeme si poriadok, účelnosť a cieľavedomosť prírody vysvetliť náhodou? Čomu všetkému – a akému neveriteľnému – veria neveriaci! To by existovali zákony bez zákonodarcu, poriadok bez vydavateľa poriadku. Pohyb bez toho, kto do pohybu uvádza. Potom by svet povstal sám od seba, aj keď každý stredoškolač vie, že to, čo evolucionisti nazývajú „samoplodením“, je dodnes iba lacnou domnienkou. Bolo by napr. možné skomponovať Beethovenovu „Pastorálnu symfóniu“ náhodným zoskupením niekoľkých tisíc nôt? Môžeme sa naozaj spoliehať na slepú náhodu?

Z matematického hľadiska sa šanca prakticky rovná nule. Malý experiment môže každého presvedčiť. Predpokladajme, že máme 10 guľčiek, očíslovaných od 1 do 10. Dajme ich do vrečka a dobre ich premiešajme. A teraz sa pokúsme vyberať ich po poriadku za sebou od čísla 1 do 10, pričom vytiahnuté čísla dajme znovu späť k ostatným do vrecúška.

Možnosť vytiahnuť guľčku č.1 ako prvú sa rovná 1:10. Pravdepodobnosť, že vytiahneme hneď po č.1 guľčku č.2, je už 1:100. Vytiahnuť ich v poradí 1,2,3 – to je už pomer 1:1000. Keď pridáme ešte č.4, znamená to pravdepodobnosť 1:10 000. Keby sme chceli vytiahnuť všetkých desať v presnom poradí, jednalo by sa o astronomický pomer 1:10 miliárdam.

Pretože je teda pre vznik tak komplikovaných a až do detailov idúcich, zákonito zoradených životných pochodov

nevyhnutné spojenie toľkých faktorov v správnom poradí, je šanca náhody prakticky vylúčená. Profesor Cressy Morrison, bývalý prezident newyorskej akadémie vied, hovorí: „Pre vznik a pokračovanie života na našej zemi je potrebných toľko závažných podmienok, že z matematického hľadiska je nemožné, aby všetky z nich boli náhode k dispozícii v správnom pomere, kdekoľvek na zemi v istom čase. Vzhľadom na to, v prírode musí ísť o nejaký spôsob duchovného riadenia.“

Tú istú myšlienku – že v prírode platia rozumné zákony – potvrdil aj Kepler, keď objavil zákony pohybu planét. Tento astronóm, ktorý, ako mnohí vedci, bol veriacim človekom, jedného dňa zvolal: „Keď sa dotýkam stvorenia, akoby som sa rukami dotýkal Boha.“

Kto premýšľa, verí

Je klamné sa domnievať, že všetci vedci sú neveriaci. Pravý opak je pravdou. Čím je človek vzdelanejší, tým úctivejšie sa stavia k tajomstvu života.

Francúz Louis Pasteur povedal: „Svet sa bude jedného dňa smiať hlúposti našej dnešnej materialistickej filozofie. Čím viac študujem prírodu, tým viac žasnem a obdivujem dielo Stvoriteľa.“

Boh hviezd a atómov, stavitel' veľkého aj malého, je taktiež naším Bohom, stvoriteľom a udržiavateľom. Nemôžeme ho obísť, aby sme tým neriskovali stratu pravého šťastia a naozajstného pokoja. Bez Boha nieto šťastia! Je to poznanie, ku ktorému dôjdeme ako z pohľadu dejín, tak i v našom osobnom živote. Ved' ateizmus nemôže človeka plne uspokojiť. „Ak by neexistoval Boh, nedala by sa uniesť ani samota,“ vyznáva na konci svojho života Nietzsche. Všetky pokusy nahradiť Boha zlyhali. Na túžbe

po sláve stroskotal Alexander Veľký, Caesar aj Napoleon. V tom je „chudoba bohatstva“, o ktorej sa vyjadril jeden z najbohatších mužov sveta, John D. Rockefeller: „Kto je najchudobnejší na svete? Chcem vám to povedať: Najchudobnejší človek je ten, ktorý nemá nič okrem peňazí.“

Nie, šťastie človeka nie je závislé na jeho sociálnom postavení, na jeho úspechu alebo snažení. Šťastie je to, čo zostáva, keď sa treba zriecť všetkého pozemského, alebo keď sa človek v poslednej hodine môže odovzdať do rúk svojho milostivého Stvoriteľa.

VIAC NEŽ KNIHA

Spôľahlivosť podania

Základná otázka, ktorou sa chceme v tejto kapitole zaoberať, znie: Naozaj sa Boh zjavil ľuďom?

Na túto otázku je z kresťanského pohľadu len jediná odpoveď: Boh prehovárať k ľuďom v každej dobe a prostredníctvom Biblie hovorí dodnes.

Už na prvý pohľad je Biblia úplne jedinečnou knihou. Je staršia než mnohé iné knihy a aj keď mnohí jej pisatelia žili pred viac ako 3 000 rokmi, stále nám má čo povedať. Biblia a jej časti sú dnes preložené asi do 2 000 jazykov a rozširované v miliónových nákladoch. Bestsellery sú v literárnom svete ďaleko za Bibliou. Ktorá kniha by sa jej mohla vyrovnáť? Všetky vydania kníh Shakespeara alebo Goetheho sú len nepatrným zlomkom, nehovoriac už o dielach, ktoré vznikli – tak ako Biblia – v staroveku. Mnohé z nich majú snáď ešte aj dnes čo povedať archeológom a historikom. Biblia je však stále viac žiadaná na celom svete.

Biblia je historicky spoľahlivé dielo, jej presnosť udivuje archeológov, aj celý ostatný svet a umlčuje „posmievačov“.

Napríklad Ninive, silné hlavné mesto Asýrčanov, ktoré bolo v r. 612 pred Kristom totálne zničené, bolo až do 19. storočia známe iba zo správ Starého zákona. Gréci a rímski dejepisci o ňom nič nenapísali. Keď Xenofón v r. 401 pred Kr. so svojimi 10 000 Grékmi prechádzal týmito miestami, nikto mu nebol schopný povedať meno tohto mesta. Voltaire a iní sa na základe svojich úvah Biblii vysmievali a označili ju za rozprávkovú knihu. Avšak v 40.

rokoch 19. storočia sa Ninive opäť vynorilo z prachu tisícročí, aby ospravedlnilo Bibliu pred skeptickým svetom. Francúzovi Bottovi a Angličanovi Layardovi slúži ku cti, že vykopávkami sprístupnili svetu staré Ninive. Botta objavil v dnešnom Chorsábade palác asyrského kráľa Sargona (722-705 pred Kr.), o ktorého existencii kritici taktiež pochybovali, pretože jeho meno bolo známe len z jedného verša Starého zákona. Layard, ktorý kopal v rokoch 1845 až 1854 v Mezopotámii, objavil mesto, ktoré pozostávalo z dvoch ruinových kopcov. Pod jedným z nich s názvom Nebi Janus objavil Layard palác kráľa Asarhaddona (681-669 pred Kr.), pod druhým (Kujundžik) paláce Senacheriba (705-681 pred Kr.) a Aššurbanipala (669-626 pred Kr.).

Posledný nález bol najsenzačnejší, pretože sa podarilo objaviť kráľovskú knižnicu, pozostávajúcu z 2000 očíslovaných hlinených tabuliek. Jedna z týchto dosiek obsahovala babylonskú správu o potope, ktorá vykazuje toľko spoločného s biblickou správou, že sa dnes už nikto neodváža považovať ju za židovskú legendu. Všetky tabuľky sú popísané klinovým písmom. Zatiaľčo Botta kopal v Chorsábade, Angličan Rawlinson kopíroval písmo perzského kráľa Dária, pretože to malo byť kľúčom k rozšifrovaniu klinového písma.

Od r. 1822 je pre nás taktiež otvorený svet Egypta, a to vďaka dešifrovacím prácam Francúza Champolliona.

V rokoch 1899 až 1917 kopali nemeckí bádatelia v Babylone, čím potvrdili mnohé biblické údaje. Nádheru mesta Babylon, pýchu kráľa Nabuchodonozora (605-562 pred Kr.), existenciu posledného babylonského kráľa Baltazára (553-539 pred Kr.). Všetky tieto údaje z knihy Daniel boli teda historicky potvrdené.

Kritici 19. storočia zosmiešňovali obzvlášť prvé listy Biblie, správu o patriarchovi Abrahámovi, Izákovi

a Jakobovi. Hovorili o nich buď ako o mýtoch alebo tieto miesta interpretovali ako neskôr vykonštruované falzifikáty. Tak napríklad Abraháma stotožňovali s babylonským bohom slnka Tammúzom a Sáru s bohyňou Ištar. Tvrdilo sa, že obdobie okolo r. 2000 pred Kr. predpokladá omnoho primitívnejšie kultúry, než aké sú zaznamenané v biblických správach. Ale keď Angličan Woolley v r. 1922 až 1934 vykopal Abrahámove rodné mesto Ur Chaldejské, museli kritici stiahnuť svoje tvrdenia späť – krok za krokom. Boli objavené dvojposchodové obytné domy, ktorých byty mali až 15 izieb, všetky vybielené vápnom a stavané omnoho stabilnejšie než mnohé arabské byty dnes. Bol objavený výchovný systém na vysokej úrovni. V školách sa učilo písať, boli vyučované jazyky, matematika, zemepis a prírodopis. K pozoruhodným objavom došlo v kráľovských hrobách, ktoré obsahovali umelecké diela zo zlata a striebra. Woolley o tom podáva správu: „Musíme svoje domnienky o hebrejskom patriarchovi od základu zmeniť, pretože teraz vidíme, v akom civilizovanom svete prežil prvý úsek svojho života. Bol občanom veľkého mesta a dedičom tradície starej kultúry na vysokej úrovni.“ Čo by asi Woolley povedal, keby vedel o objavoch v Eble? Prof. Paolo Matthiae z univerzity v Ríme našiel v rokoch 1974-1978 na jednom ruinovom kopci v severnej Sýrii viac než 20 000 popísaných tabuliek z druhej polovice tretieho tisícročia pred Kr. Tieto nálezy sú tak úžasné a významné, že ich mnohí učitelia stavajú vedľa „Kumránu“ alebo „Rás Šamra-Ugaritu“. Tieto tabuľky osvetľujú úžasným spôsobom Abrahámovu dobu.

Odhalenie starého Egypta, a tým aj mnohých biblických súvislostí, začalo v r. 1798, keď Napoleon Bonaparte vkročil do zeme faraónov. Nález kameňa z Rosety, ktorý obsahuje nápis z doby egyptského kráľa Ptolemaia V. (204-

181 pred Kr.) napísaný tromi druhmi písma (hieroglyfické, démotické a grécke), umožnil Champollionovi dešifrovať zložité hieroglyfické písmo.

V r. 1896 objavil Flinders Petrie v Tébach tabuľu, nazývanú „Izraelská stéla“ – tabuľu z doby faraóna Merneptaha (1224-1214 pred Kr.). Je tu prvá mimobiblická zmienka o Izraeli, ktorá dokazuje, že už vtedy museli byť Židia v Palestíne.

Taktiež Palestínska pôda priviedla na svetlo mnohé veci, ktoré potvrdili historicitu Biblie. V r. 1868 bol nájdený preslávený Měšov kameň. Měša, moábsky kráľ, žil v 9. storočí pred Kr. Jeho vojny proti izraelskému národu sú opísané v biblickej druhej knihe Kráľov (3. kap.). Měšov kameň je jedným z najstarších svedectiev hebrejského písma z doby pred babylonským zajatím. V r. 1880 bol objavený iný hebrejský nápis v tuneli jedného vodovodu, ktorý nechal vystavať kráľ Ezechiáš v 8. storočí pred Kr.⁴ Vykopávky v Megidde viedli k objavu Šalamúnových veľkých koňských stajní⁵. V Samárii boli nájdené krásne fragmenty zo slonoviny⁶. Nelson Glück objavil v r. 1937 až 1940 Šalamúnove priemyselné mesto a prístav Eción-Geber v Akabskom zálive. Až tento objav pomohol odhaliť kráľovo bohatstvo v plnej šírke. V roku 1932 začal J. L. Starkey vykopávať juhopalestínske mesto Lakíš. Jeho práca trvala ešte do r. 1938 a priniesla nanajvýš cenné výsledky o období 6. stor. pred Kr., keď prestal existovať Judský štát. Hlavne 21 listov z Lakíša, posolstvo dôstojníka svojmu nadriadenému, potvrdzuje v mnohých jednotlivostiach to, čo poznáme z Jeremiášovho proroctva. Jeden z nálezov, ktorý vzbudil snáď najväčší rozruch, bol

⁴ 2.Paralipomenon 32,30

⁵ 1.Kráľov 9,15-19

⁶ Z Achabovho domu zo slonoviny – 1.Kráľov 22,39

nález pri Mŕtvom mori (1947), kde beduáni objavili hebrejské biblické rukopisy z doby pred Kristovým narodením. Sú o 1000 rokov staršie ako masoretský text z 9. a 10. stor. po Kr. K veľkému prekvapeniu učencov priniesli rukopisy dôkaz, ako starostlivo bol uchovávaný hebrejský text Starého zákona.

Pre iné klasické texty nemáme zďaleka také spoľahlivé rukopisy. Homér, ktorý žil údajne okolo r. 800 pred Kr., má svoje eposy podložené len jedným kompletným rukopisom z 11. stor. po Kr. Známu Tacitovu „Germániu“ (1. stor. po Kr.) poznáme len z rukopisov z neskoršieho 15. storočia. Časové medzery medzi originálmi a opismi majú rozpätie cez 1000 rokov. Pri Biblii je to úplne inak. Napr. historik Lietzmann hovorí o Novom zákone: „Novozákonné podanie je tak dobré, ako môže byť len nejaké samostatne rastúce a široko rozšírené podanie. Približuje nás starodávnosťou svojich svedkov k antickým pomerom do neslýchane tesnej blízkosti pôvodného textu, a tým nám dáva spoľahlivú záruku o svojej všeobecnej historickej vierohodnosti.“

Boh hovoril

Táto kniha nie je len spoľahlivé dedičstvo, ale je zároveň Boží odkaz. Biblia síce bola napísaná ľuďmi ako „nástrojmi“, ale nebola nimi vymyslená. Apoštol Peter vyslovene hovorí: *„Niktoré proroctvo Písma nedeje sa z vlastného rozlíšenia budúcnosti. Lebo nikdy nebolo proroctvo vynesené vôľou človeka, ale Svätým Duchom súc nesení hovorili svätí Boží ľudia“* 2.Petrova 1,20.21.

Preto si Biblia nárokuje byť „slovom Božím“ (Židom 4,12) a „pravdou“ (Žalm 119,160) .

Otázka moderného človeka znie: „Je tento nárok Biblie oprávnený?“

Najprv musíme vychádzať zo skutočnosti, že pisatelia sami prežili to, ako ich Duch Boží zvláštnym spôsobom viedol a chránil, ako ich „osvecoval“ pri písaní textu. Napríklad u proroka Jeremiáša čítame: „*Ajhl'a, dal som ti do úst svoje slová*“ (Jeremiáš 1,9) a apoštol Pavol hovorí o Židoch, ľuďoch starozákonnej doby, „*že sú im zverené výroky Božie*“ (Rimanom 3,2).

Nechápme to tak, že by Boh s pisateľmi jednal svojvoľne – každý pisateľ písal vlastným štýlom. Formuláciou „*pod vedením Ducha svätého*“ má byť zdôraznené, že v slovách biblických pisateľov vlastnime zároveň neklamné Božie slovo.

Mnohí proroci a apoštolovia boli spolu so svojimi súčasníkmi očitými svedkami udalostí, ktoré opisovali. Nemohli si dovoliť odklon od pravdy, pretože početné proroctvá a správy mohli byť preverené ich súčasníkmi. Mnohokrát dokonca písali s nebezpečenstvom, že budú odmietnutí⁷.

Po druhé si treba uvedomiť, že Ježiš Kristus povedal svoje jednoznačné „ÁNO“ na pravosť a autoritu Písma svätého. On bol tým mužom, ktorého nikto nemohol obviniť z hriechu⁸, on sám bol Synom Božím⁹, cestou, pravdou a životom¹⁰. Podľa neho sa každý, kto nepozná Písmo, mýli¹¹. On sám sa odvolával na Písmo¹² a v ňom na svoje poslanie¹³. Pri nejasnostiach musí rozhodnúť Písmo¹⁴.

⁷ 1.Korint'anom 1,23

⁸ Ján 8,46

⁹ Matúš 26,63.64

¹⁰ Ján 14,6

¹¹ Matúš 22,29

¹² Matúš 4,4

¹³ Ján 5,39

Po tretie treba podotknúť, že Biblia sama nesie jasné známky božského pôvodu. Písalo ju viac ako tridsať pisateľov najrôznejšieho sociálneho postavenia. Dávid bol kráľ, Ámos pastier, Ján rybár a Lukáš lekár. Títo pisatelia žili roztrúsene vzdialení od seba, od Babylona cez Palestínu až po Rím. Biblia bola písaná v rozmedzí asi 1600 rokov. Napriek tomu tvorí úžasnú jednotu. Keby sme neverili, že ten istý Duch inšpiroval jej pisateľov, bola by to nepochopiteľná skutočnosť.

Po štvrté, obsah Biblie nás dokáže presvedčiť svojimi najvyššie vytýčenými normami (mravnými kritériami). Ježišove „zlaté pravidlo“ z jeho Kázania na vrchu: „*Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im*“ (Matúš 7,12 ssv) tu stojí ako niečo jedinečné v dejinách ľudstva. Podstatný význam má skutočnosť, že sa v evanjeliách o „dobre“ nielen hovorí, ale predovšetkým sa koná. Biblia rozpráva o premene nášho sveta.

Po piate, je úžasné, že táto kniha dnes ešte existuje. Často jej hrozilo úplné zničenie. Musela vytrpieť mnoho kritiky a výsmechu. Mnohokrát bola vyhlásená za mŕtvu. Cez to všetko Biblia stále existuje. Spisy veľkého cisára Augusta, za ktorého vlády sa Ježiš narodil, sa všetky stratili, ale evanjeliá a listy apoštola Pavla sú dnes šírené v miliónoch exemplárov. Šírenie Božieho slova nemohol obmedziť krvilačný Nero, tvrdý Décius a mazaný Dioklecián. Ani temný stredovek so svojimi zákazmi prekladov, ktoré vydávali kresťanské koncily, nedokázal potlačiť šírenie Biblie. „Lux lucet in tenebris“¹⁵ – tak znelo heslo, s ktorým Valdenské šíрили biblické pravdy. V osvieteneckej dobe sa začalo s kritikou a výsmechom voči Biblii. Voltaire si údajne trúfal a sám chcel

¹⁴ Lukáš 10,26

¹⁵ Svetlo svieti v temnote

zlikvidovať kresťanstvo, pretože si bol istý jeho skorým zánikom. Voltaire zomrel, z jeho literárnych diel sa ešte sem-tam čítajú niektoré drámy a romány. Ale Biblia a jej časti sú ročne rozširované v stámiliónoch exemplárov!

Posledné a najkrajšie svedectvo o božskom pôvode Biblie je jej pretvárajúca moc. Dokáže urobiť z pochybovača apoštola, zo zločinca svätca. „*Lebo slovo Božie je živé a účinné a ostrejšie nad každý meč dvojsečný.*“ Židom 4,12. O tejto moci svedčí neprehliadnuteľné množstvo ľudí, ktorých život dokazuje, že skrze prežívané Slovo sa náš svet môže stať lepším a radostnejším.

VERIŤ ASTROLÓGOM A VEŠTCOM ALEBO BIBLII?

Čo hovoria proroctvá

Kto už mal príležitosť navštíviť Sixtínsku kaplnku vo Vatikáne, bol určite uchvátený majstrovskými freskami Michelangela. Na strope je predovšetkým dej stvorenia, na oltári Boží súd. Dva kolosálne obrazy, ktorými umelec majstrovsky znázornil začiatok i koniec ľudských dejín. Medzi nimi majster upútava pozorovateľa siedmimi veľkými prorokmi Starého zákona, aby ukázal, že cesta človeka nesmie viesť prázdnotou, ale priestorom sveta naplneného Božím slovom, jeho radami a príkazmi. Proroci sú tu predstavení ako Boží poslovia a zvestovatelia.

Naplnené proroctvá potvrdzujú, že Biblia má božský pôvod. Boh nemohol dať lepší dôkaz pravdivosti svojho slova. Minulosť i súčasnosť pozná astrológov, veštcov aj falošných prorokov. Všetci žijú z dvojzmyselností či nejasností svojich veštíeb. Biblia sa však nezdráha nahliadnuť za oponu, do reality svetových dejín a povedať: Tak sa stane. Ježiš Kristus vyslovene poukazoval na pravdivosť a dôležitosť proroctiev, keď hovorí: „*Povedal som vám to teraz vopred, aby ste, až sa to stane, uverili*“ Ján 14,29 GID. Zároveň nabádal učeníkov, aby venovali svoju pozornosť zvlášť prorokovi Danielovi. Pri zvestovaní zničenia Jeruzalema im povedal: „*Keď tedy uvidíte ohavnosť spustošenia, o ktorej hovoril prorok Daniel, že stojí na svätom mieste (Kto čítaš, rozumej!)...*“ Matúš 24,15. Prorok Daniel, ktorý žil v 6. storočí pred Kr., napísal proroctvá, ktoré siahajú cez novozákonnú dobu až po záver dejín tohto sveta.

Charakteru knihy Daniel zodpovedá v Novom Zákone Zjavenie Jána. Obidve knihy sa pozoruhodne dopĺňajú a sú pre každého čitateľa prameňom poznania. Nemôžeme sa preto diviť, že vykladači Biblie sa vo všetkých dobách vždy zaoberali týmito knihami. Cirkevný otec Hippolyt z Ríma napísal v 3. storočí významný komentár k prorokovi Danielovi. V stredoveku to bol predovšetkým Joachim z Foire (12.stor.), ktorého znalosti boli tak preslávené, že anglický kráľ Richard I. Levie srdce sa ho rozhodol navštíviť cestou do Svätej Zeme, aby sa ho spýtal na výklad proroctiev. Menej známe je, že taktiež objaviteľ Ameriky, Krištof Kolumbus, sa zaoberal biblickými proroctvami. Keď Luther začiatkom 16. stor. preložil Bibliu do nemčiny, zverejnil zo všetkých prorokov najprv knihu Daniel, pretože bol presvedčený, že posolstvá tohoto Božieho muža majú zvláštny význam. Veľký fyzik a astronóm Isaac Newton sa zaoberal 42 rokov knihou Daniel. V 18. storočí vzbudil pozornosť jezuita Manuel de Lacunza svojimi zaujímavými objavmi, ktoré zverejnil vo svojich prorockých štúdiách.

Čo vlastne viedlo týchto mužov, aby sa znovu a znovu zaoberali knihou Daniel? Bola to jednoducho skutočnosť, že tento prorok, ktorý sa nachádzal v babylonskom exile, podal výklad proroctva, ktoré osvetľuje celé dejiny ľudstva až po ich záver.

Druhá kapitola knihy Daniel nás uvádza do dejín novobabylonskej svetovej ríše, a síce do doby Nabuchodonozora, najväčšieho panovníka tejto veľmoci. V roku 612 pred Kr. zničil Nabopolasar, otec Nabuchodonozora, mesto Ninive, a tým zlomil asýrsku nadvládu. Tak bol položený základ babylonskej svetovej moci. Vo veľkých ťaženiach pokračoval syn v diele svojho otca, zvíťazil nad egyptským faraónom pri Karchemiši nad Eufratom, dobyl Judsko a zmocnil sa Jeruzalema. Tým sa

stal Babylon svetovou mocnosťou č. 1. Teraz sa mohol Nabuchodonozor venovať výstavbe svojho panstva. Zostane však Babylon svetovou ríšou? Alebo ho čaká taký osud ako Egyptanov a Asýrčanov? Tieto otázky prenasledovali kráľa aj v spánku. Vo sne uvidel pred svojimi očami obraz, ktorý v ňom vzbudil hrôzu. Nebola to však náhoda, že mal tento sen. A ani to, že Nabuchodonozor zabudol obsah sna, nebola hra náhody, ale Božie zvláštne riadenie. Kráľ najprv požiadal o výklad sna babylonských astrológov a veštcov, tí však úplne sklamali, spolu so svojimi modlami. Jediný, kto vedel pomôcť, bol Daniel, ktorý prosil Boha, aby mu zjavil kráľov sen i jeho výklad. A Boh mu všetko ukázal vo videní¹⁶. Daniel potom predstúpil pred kráľa a predstavil mu tajomstvo sna:

„Ty, kráľu, si videl a hľa, nejaký veľký obraz, a ten veľkolepý obraz, ktorého blesk bol náramný, stál pred tebou a bol na pohľad strašný. Hlava obrazu bola z výborného zlata, jeho prsia a jeho ramená boli zo striebra, jeho brucho a jeho bedrá z medi, jeho hnáty zo železa a jeho nohy čiastočne zo železa a čiastočne z hlíny. A hľadel si dotiaľ, až sa odtrhol kameň, ktorý nebol v rukách, a uderil obraz do nôh, ktoré boli zo železa a z hlíny, a rozbil ich na prach. Vtedy bolo razom rozdrvené železo, hlina, meď, striebro i zlato, a bolo to jako plevy z humna letného času, a odniesol to vietor tak, že sa tomu nenašlo nikde miesta, a kameň, ktorý uderil obraz, stal sa veľkým vrchom a naplnil celú zem. To je sen, a jeho výklad tiež povieme pred kráľom. Ty, kráľu, si kráľom kráľov, pretože ti Bôh nebies dal to kráľovstvo i tú moc i silu i slávu, a všetko všade, kde len bývajú synovia človeka i poľná zver i nebeské vtáctvo, dal do tvojej ruky

¹⁶ Daniel 2,17-19

605–539
pred Kr.

539–331
pred Kr.

331–168
pred Kr.

168 pred Kr.
– 476 po Kr.

476 –
príchod Krista

a učinil ťa pánom nad tým nad všetkým. Ty si tou zlatou hlavou. A po tebe povstane iné kráľovstvo, nižšie ako je tvoje, a zase iné, tretie kráľovstvo, jako medené, ktoré bude panovať na celej zemi. A štvrté kráľovstvo bude tvrdé jako železo, lebo železo drví a krúši všetko, a tedy jako železo, ktoré poláme to všetko, tak aj ono rozdrví a poláme. A že si videl nohy a prsty čiastočne z hrnčiarskej hlíny a čiastočne zo železa, to znamená, že to bude rozdelené kráľovstvo; ale bude v ňom ešte niečo z pevnosti železa, lebo si videl železo zmiešané s hlinou obyčajného blata. A prsty na nohách čiastočne zo železa a čiastočne z hlíny znamenajú, že kráľovstvo bude z čiastky silné a z čiastky krehké. A to, že si videl železo zmiešané s hlinou obyčajného blata, znamená, že budú spojení na spôsob semena človeka; ale nebudú pevne ľnúť jeden k druhému, tak, ako sa železo nespojí s hlinou. A za dní tých kráľov ustaví Bôh nebies kráľovstvo, ktoré nebude skazené nikdy až na veky. A to kráľovstvo nebude ponechané inému ľudu. Rozbije všetky tie kráľovstvá na prach a učiní im koniec, ale ono bude stáť až na veky. Lebo si videl, že sa od vrchu odtrhol kameň, ktorý nebol v rukách, a rozbil na prach železo, meď, hlinu, striebro i zlato. Veľký Bôh oznámil kráľovi, čo bude po tomto. A sen je istý, a jeho výklad je verný.“ Daniel 2,31-45.

Kto sa nad týmto textom poriadne zamyslí, pochopí, že táto kolosálna socha je obrazom svetových dejín.

Svetové ríše vznikajú a zanikajú, ale tento proces sa nebude stále opakovať. Dejiny sa blížia k absolútnemu vrcholu. Aj keď hodnota materiálov na soche klesá a ich tvrdosť stúpa, a všetko končí takmer chaosom, napokon dejiny nekončia chaosom (rozbitá socha), ale prichádzajúcim Božím kráľovstvom, predstavenom ako kameň, ktorý sa stal obrovskou skalou.

Veľká socha

1. Zlatá hlava: Babylon (605-539 predKr.)

Kráľ Nabuchodonozor (605-562 pred Kr.) je predstavený ako reprezentant prvého kráľovstva, pretože je napísané: „Ty si tá zlatá hlava“; myslí sa tým však jeho ríša, lebo prorok dodáva: „Po tebe povstane iné kráľovstvo.“

Babylon bol v antickom svete metropolou prvej triedy. Centrum mesta bolo obohnané dvojitými hradbami, ktoré boli hrubé až 7 metrov. Taktiež vnútorné hradby pozostávali z dvojitej steny širokej 7-8 metrov. Približne každých 50 metrov bola do steny vstavaná veža. Archeológovia objavili 15 základov týchto veží. Obvod mestských hradieb mal asi 15 km. Keď si uvedomíme, že obvod cisárskeho Ríma meral len 9 km a Atén už len 6 km (na vrchole ich moci), tak si môžeme predstaviť, ako bol mocný stavitel' Nabuchodonozor pyšný na svoje mesto. Raz tiež zvolal: „*Či nie je veľký tento Babylon, ktorý som svojou mocou a silou vybudoval ako kráľovský dom ku sláve svojej dôstojnosti?*“ Daniel 4,27 ČEP.

Babylon, sídlo boha Marduka, bol v staroveku náboženským centrom, ktorému sa žiadne iné nevyrovnalo. Bolo tam 53 chrámov, 955 svätýň a 384 pouličných oltárov. V strede mesta bola známa 90 metrová veža „Etemenanki“. Toto obrovské staveľské dielo prekonali len pyramídy v Gize. Na poslednom poschodí sa nachádzala svätyňa boha Marduka. Aj babylonské paláce patrili k najkrajším stavbám staroveku. „Visuté záhrady“ patrili k siedmym divom sveta. Jednalo sa pravdepodobne o strechovité záhrady, ktoré dal Nabuchodonozor postaviť svojej médskej žene, aby jej v nížinatej Mezopotámii nechýbali hory jej vlasti. V blízkosti týchto visutých

záhrad, na severe centra mesta, sa nachádzala mohutná „Ištarina brána“, ktorou prechádzala procesia ku chrámu na úpäť Etemenanki. Táto brána bola 12 metrov vysoká. Vo vnútri boli tehly stien farebne glazúrované. Steny boli žlté, brány modré, paláce ružové a chrámy biele. Ištarina brána bola 51 metrov dlhá, pretože viedla cez dvojitzú stenu, a jej steny boli ozdobené stovkami figúr zvierat. Na jednej tabuli bolo klinovým písmom napísané:

„Ja (Nabuchodonozor) som vystaval Babylon, sväté mesto, ku cti veľkých bohov, nádhernejšie než kedykoľvek predtým a postaral som sa o jeho obnovu. Žiadny kráľ všetkých kráľov nepostavil nič tak skvostného ako ja Mardukovi. Kiež by bola cesta môjho života dlhá, kiež by som sa mohol radovať z bohatého potomstva. Kiež by môj potomok večne vládol čiernovlasým národom a kiež by v dobrom zostalo moje meno zachované pre budúce časy.“

Prianím Nabuchodonozora bolo zostať navždy pri moci. Božou vôľou však nebolo, aby navždy vládli vojny, útlak, modloslužba a kult človeka. Ešte skôr ako Daniel zvestoval kráľovi: „*Po tebe povstane iné kráľovstvo*“, prorokoval už prorok Izaiáš v 8. storočí pred Kr.: „*Babylon, ozdoba kráľovstiev, pyšná okrasa Chaldejcov, bude, ako keď Boh rozvrátil Sodomu a Gomoru.*“ Izaiáš 13,19 ssv.

Sven Hedin, ktorý navštívil v roku 1916 pozostatky Babylona, napísal: „Až doslova sa naplnili proroctvá prorokov o zničení tohto veľkomesta! Ani okolitá púšť nepôsobí takým pustým dojmom ako tieto trosky a neutešené holé steny. Od púšte nič neočakávame, ruiny však hovoria o minulej veľkosti a zašlej sláve. Hrubé masívy stien vysokej Ištarinej brány stoja holé, zatiaľčo oheň spálil strechy z cédrového dreva. Ani beduíni si tu nestavajú svoje stany, len šakalov som videl dokonca i počas dňa vyliezať zo svojich úkrytov.“

2. Strieborná hrud': Médo-Perzia (539-331 pred Kr.)

Dejiny nám podávajú správu, že v r. 539 pred Kr. perzský kráľ Cýrus dobyl Babylon, ktorý bol považovaný za nedobytný.

Ako vznikla táto médsko-perzská dvojriša?

Stará médska ríša bola uprostred 6. storočia pred Kr. dobytá Cýrom, napriek tomu si ale Médovia smeli zachovať určitý stupeň samostatnosti. Preto je pochopiteľné, že sa Biblia zmieňuje o „zákone Médov a Peržanov“¹⁷.

Perzská ríša rástla na základe mnohých vojnových ťažení. V dobe Dária I. (522-486 pred Kr.) dosiahla Perzia vrchol svojej moci. Pred týmto mocným vládcom sa nikto, ak nechcel prísť o svoj život, nesmel objaviť bez toho, aby bol pozvaný. A kto pred tohto panovníka predstúpil, musel ihneď padnúť na zem.

Tento tyran znovu sníval o večnom panovaní. Ale keď Dárius v r. 486 pred Kr. zomrel, tieto sny sa rozplynuli ako mydlové bubliny. Jeho vojsko utrpelo v r. 490 pred Kr. pri Marathóne strašnú porážku od nepatrného gréckeho vojska. Ani Egyptania nechceli naďalej znášať perzské jarmo. Ani potomkovi Dária, náladovému, pôžitkárskeho Xerxovi, sa nevedlo lepšie. Podarilo sa mu síce potlačiť Egypt, ale zase vypukla revolúcia v Babylone. Xerxes síce mesto zničil, ale o osude médsko-perzskej ríše sa rozhodlo na gréckych vojnových poliach. Síce sa mu podarilo aj napriek hrdinskému odporu dobyť Atény, ale šikovný Themistokles vlákal perzské námorníctvo pri Salamise do záhuby. S veľkými nádejami podniknuté odvetné ťaženie skončilo zdrvujúcou porážkou. Grécky básnik Aischylos v tom videl Boží súd nad opovážlivosťou Peržanov.

¹⁷ Daniel 6,9.13.16

Od tejto chvíle začala perzská ríša upadať. Opäť sa naplnilo Danielovo proroctvo: „*A po tebe povstane ... tretie kráľovstvo, jako medené, ktoré bude panovať na celej zemi.*“ Daniel 2,39.

3. Boky z medi [alebo bronzu]: helenistické

(grécko-macedónske) impérium (331-168 pred Kr.)

Týmto kovom sa v Starom zákone rozumela med' alebo med' s cínom (bronz). Grécki vojaci boli skutočne známi tým, že ich výzbroj a zbrane boli z medi (bronzu). Keď vtedy dvadsaťročný Alexander Veľký vytiahol so svojim vojskom, aby dobyl vtedajší svet, prekročila už grécka kultúra svoj vrchol. Z historického hľadiska teda nie je celkom správne hovoriť o gréckej svetovej ríši, pretože Alexander bol macedónskym kráľom. Keďže sa ale jeho otcovi Filipovi v r. 338 pred Kr. podarilo zjednotiť najväčšiu časť Grécka za jeho vlády, môžeme hovoriť o grécko-macedónskej ríši. S ohľadom na vplyv Grékov až do doby Rimanov môžeme tiež hovoriť o helenistickom impériu. Alexander videl svoju hlavnú úlohu v tom, aby sa pomstil za invázne ťaženie Peržanov. S malou armádou, ktorú tvorilo 35 000 mužov, sa vydal tento jedinečný vojvodca r. 334 pred Kr. cez Dardanely, aby sa triumfálnym ťažením, ktoré nemá obdoby, stal za niekoľko málo rokov pánom sveta.

Pri Graniku slávil svoje prvé víťazstvo. Pri Issi, pri vchode do srdca Ázie, sa proti nemu postavil perzský kráľ Dárius III. s veľkým vojskom, ktorého počet moderní historici udávajú asi okolo 200 000 mužov. Alexander ihneď zaútočil a macedónska falanga (ťažkoodenci) prerazila radami nepriateľov. Chcel osobne zajať perzského kráľa. Dárius sa však dal na útek aj so svojim vojskom a krajina bola otvorená pred dobyvateľom. Prešiel Sýriou, po sedemmesačnom obliehaní dobyl Týr a potom tiahol na

Jeruzalem. Tam, podľa správy Josepha Flávia, mu údajne vyšiel v ústrety veľkňaz Jaddua a ukázal mu knihu Daniel. „V sprievode Židov vošiel do chrámu a podľa veľkňazovho návodu obetoval Bohu. S veľkňazom a ďalšími kniežatami jednal úctivým spôsobom. A keď mu bola ukázaná kniha Daniela, kde Daniel vysvetľuje, že Grék zničí perzskú ríšu, veril, že sa proroctvo týka jeho.“ Potom sa vydal obsadiť Egypt, ktorý ho s nadšením prijal ako vysloboditeľa. Tu založil v r. 331 pred Kr. preslávené mesto Alexandria, pomenované po ňom. Od tej chvíle sa nechal uctievať ako syn bohov.

Potom zamieril do srdca perzského kráľovstva, ktoré mu po bitke pri Arbele padlo do lona ako zrelé jablko. Vo svojich 25 rokoch sa stal Alexander najmocnejším mužom sveta. Avšak túžba po sláve, moci a bohatstve mu nedala pokoj. Hor sa, do bájnej Indie! Alexander došiel až k Indu, tam sa však začali jeho oddiely búriť, a on sa musel vrátiť. Tento panovník vyšiel ako slnko, avšak jeho život zanikol ako meteor. Mohol sa ešte v r. 323 pred Kr. vrátiť do Babylona, ale po roztopašných flámoch dostal vysokú horúčku a za niekoľko dní jeho život vyhasol.

Po dlhých bojoch medzi Alexandrovými následníkmi sa ríša rozdelila na 4 časti:

1. Ríša Ptolemajovcov (Egypt, Palestína a južná Sýria)
2. Ríša Seleukovcov (Od Malej Ázie cez Sýriu až po Indiu)
3. Ríša Lysimacha (Irak a časti Malej Ázie)
4. Ríša Kasandrova (Macedónia a Grécko)

Tieto štáty postupne ovládol a dobyl Rím. Tak, ako sa to hovorí v Danielovom proroctve: „*A štvrté kráľovstvo bude tvrdé jako železo, lebo železo drví a krúši všetko, a tedy jako železo, ktoré poláme to všetko, tak aj ono rozdrví a poláme.*“ Daniel 2,40.

4. Železné nohy: Rím (168 pred Kr. - 476 po Kr.)

Vojenská moc Ríma nemohla byť znázornená ničím lepším než práve železom. Rimania si boli vedomí svojho poslania – ovládnuť svet. Veľmi výstižne to vyjadril známymi slovami Vergílius: „Ty si Riman, to bude tvojim povolaním! Vládni svetu, lebo ty si jeho pánom, mieru daj mravnosť a zákon, omilosti toho, kto sa ti podrobí, a zlom vojnou vzdor rebelov.“

O brutalite „železného Ríma“ toho bolo napísané už dosť. Rímsky vojvodca Cato každú reč v senáte zakončil nenávisťnými slovami „a nakoniec hovorím, že Kartágo musí byť zničené.“ Toto pranie sa naplnilo v r. 146 pred Kr. Mesto, ktoré bolo dlhý čas úhlavným nepriateľom Ríma, bolo aj s obyvateľmi zničené. Herder hovorí o „území rímskej slávy krvou nasýtenej“ a zhrňa rímske dejiny do dvoch slov: „Pustošenie a zničenie.“ Rimania boli kultúrne úplne závislí na Grécku. Pravý Riman to bol vojak, v jeho srdci nebol žiadny súcit. Široká paleta železnej moci Ríma sa prejavovala od gladiátorských hier po ukrižovania, od zotročenia celých národov až po najsurovejšie prenasledovania. A keď potom republiku vystriedala monarchia a do Ríma preniklo orientálne zbožňovanie cisára, vzrástla brutalita a velikášstvo do gigantických rozmerov. Nervovo chorý „boh“ Caligula, ukrutný Nero, známy prenasledovateľ kresťanov Domicián a neskorší imperátori až po Diokleciána, ktorí nechali tiecť krv kresťanov v prúdoch, tí všetci sú dôkazom pravdivosti biblického proroctva. Podľa povesti bol Rím založený v r. 753 pred Kr. Na historický základ sa však dostávame až okolo v r. 500, keď sa stal Rím republikou. V polovici 3. stor. pred Kr. bolo už celé Taliansko pod rímskou nadvládou. A z punských vojen (3. a 2. stor. pred Kr.) vyšiel Rím ako najsilnejšia mocnosť v oblasti Stredozemného mora. Po dobytí Macedónie (168 pred Kr.)

sa stáva svetovou veľmocou. Nič ho nebolo schopné zastaviť. Malá Ázia, Palestína, Egypt, všetky pozostatky helenistického impéria sa museli skloniť pod jeho jarmo. Za doby cisára Trájana (98 – 117 po Kr.) dosiahol Rím najväčší rozmach. Táto mocná ríša sa rozprestierala od Gibraltáru až po Eufkrat, od severnej Afriky až po Anglicko. Pretrvávala celé stáročia, ale udrela aj jej posledná hodina. Morálny rozklad, vplyv kresťanstva, a stále silnejší tlak cudzích národov na hraniciach viedol k zrúteniu a skaze Ríma. Daniel zomrel 1000 rokov pred naplnením tohto proroctva.

V r. 476 po Kr. zosadil Odoakar – germánske knieža – posledného rímskeho cisára Romula Augusta a seba dal korunovať za talianskeho kráľa. Rímska ríša sa rozpadla na mnoho častí, ako to bolo v proroctve znázornené prstami na nohách.

5. Nohy zo železa a hliny: Rozdelená ríša a nasledujúce európske štáty (od r. 476 po Kr.)

Na území Ríma sa vytvorilo v dobe sťahovania národov niekoľko germánskych kráľovstiev, ktoré medzi sebou kruto bojovali. Táto neznášateľnosť je ukázaná jasne a zreteľne v proroctve: *„A že si videl nohy a prsty čiastočne z hrnčiarskej hliny a čiastočne zo železa, to znamená, že to bude rozdelené kráľovstvo.“* Daniel dodáva, že *„budú spojení na spôsob semena človeka; ale nebudú pevne ľnúť jeden k druhému, tak, ako sa železo nespojí s hlinou.“* Daniel 7,41.43. Niektoré kráľovstvá budú silné, iné slabé.

Pri sťahovaní národov skutočne vznikli medzi jednotlivými ríšami veľké rozdiely. Frankovia a Západní Góti vybudovali mocné ríše, zatiaľčo napr. Sueovia a Burgundi boli stredne silní a nikdy nemali veľkú moc.

Boli urobené mnohé pokusy, ako sa dostať z tejto roztrieštenosti a vybudovať opäť rímsku ríšu – teraz ale

pod kresťanskou zástavou ako „Svätú ríšu rímsku“. Prorok hovorí: *„A to, že si videl železo zmiešané s hlinou obyčajného blata, znamená, že budú spojení na spôsob semena človeka (napr. sobáše), ale nebudú pevne ľnúť jeden k druhému, tak, ako sa železo nespojí s hlinou.“* Daniel 2,43. Karolovi Veľkému sa to síce v 9. storočí takmer podarilo, po jeho smrti sa však ríša predsa rozpadla.

Habsburgovci so svojim mottom A.E.I.O.U. „Alles Erdreich ist Österreich untertan“ (každá ríša zeme je podriadená Rakúsku) takpovediac dosiahli tento cieľ. Ako je známe, riadili sa nanajvýš pokojnými prostriedkami, podľa známeho hesla: „Nech si iní vedú vojny, ty, šťastné Rakúsko, sa zas nubuj.“ Pod vedením Karola V., v ktorého ríši „nezapadalo slnko“, dosiahla habsburská moc svoj vrchol. Avšak po smrti tohto mocného a nešťastného muža sa ríša s konečnou platnosťou rozpadla na časť španielsku a nemeckú. Francúzsko a Anglicko k habsburgovskej ríši nikdy nepatrili. Rivalita medzi Francúzskom a Rakúskom viedla k tomu, že francúzski králi sa vtedy pokúšali stať následníkmi rímskych cisárov. Ľudovít XIV., „kráľ Slnka“, najmocnejší muž 17. storočia, by bol rád získal popri francúzskej kráľovskej korune aj kresťanskú cisársku rímsku korunu. Nepodarilo sa mu to. „Vznešený“ kráľ zomrel ako zatrpknutý starec.

Opäť sa objavil ďalší mocný muž na javisku dejín, ktorý mal vychutnať triumf aj poníženie ako žiadny iný pred ním – Napoleon Bonaparte. Korzičan, ktorý ako francúzsky generál ovládol pol Európy si v r. 1804 nasadil cisársku korunu. Aj on túžil po svetovláde.

Tento génus slávil jedinečné víťazstvá. Jeho plány boli jednoznačné: „Potrebujeme jeden európsky zákon, jeden európsky odvolávací súd, jednotnú menu, rovnaké váhy a miery, potrebujeme rovnaké zákony pre celú Európu. Zo všetkých národov chcem urobiť jeden národ.“

Nebol posledným, kto mal takýto plán. Rýchlo sa však naplnila tragédia. Lipsko! Zatiaľčo spojení Rakúšania, Prusi a Rusi udreli na mesto a Napoleon len s námahou z horiaceho mesta utiekol, len niekoľko kilometrov odtiaľ žijúce knieža básnikov, Goethe, napísal výstižný verš: „Človek, nech je to ktokoľvek, prežije raz svoje posledné šťastie a posledný deň.“

A ten posledný deň nedal na seba dlho čakať. Po Waterloo nasledovala Svätá Helena. Sen o zriadení veľkoríše porovnateľnej s rímskou ríšou sa skončil.

Boh je Pánom dejín a zostáva ním až dodnes. Nech to už bol Napoleon alebo neskôr Adolf Hitler, vždy sa potvrdilo prorocké Božie slovo.

Všetko obopínajúce, večné svetové kráľovstvo jednoty a pokoja nevznikne nedokonalým ľudským snažením, jedine pomocou „kameňa“, ktorý videl prorok. To sa stane, až Boh vytrhne vládu z krvavých rúk tyranov a zriadi svoje kráľovstvo, za ktoré sa nás učil modliť: „*Príď kráľovstvo Tvoje.*“ Matúš 6,10 SEVP. Môžeme si byť úplne istí, že tak, ako sa naplnili prvé časti proroctiev, naplní sa aj záverečná časť: „*A sen je istý, a jeho výklad je verný.*“ Daniel 2,45.

Viac informácií pre budúcnosť

7. kapitola knihy Daniel ide podstatne ďalej, než bolo ukázané v 2. kapitole. V podobnom proroctve sú tie isté svetové ríše predstavené dravými zvieratami.

Zatiaľčo kráľ Nabuchodonozor smel vidieť len vonkajšiu stránku svetových dejín, Boh Danielovi ukázal hlbšie súvislosti budúcich dejinných udalostí.

Daniel povedal: „*Videl som vo svojom videní vnoci a hľa, štyri nebeské vetry sa vyrútili na Veľké more. A štyri*

veľké zvieratá vystupovali z mora, rozdielne jedno od druhého.“ Daniel 7,2.3.

V obraznej reči Biblie sa používa pojem „vetry“ pre vojny a „masy vôd“ sú symbolom pre národy. Zo sťahovania národov a vojen povstávajú ríše charakterovo predstavené krvilačnými dravými zvieratami, ktoré po sebe nastupujú na javisko svetových dejín.

Tu je vyslovene povedané: *„Tie štyri veľké zvieratá, to sú štyria králi, ktorí povstanú zo zeme.“* Daniel 7,17 SEVP.

„Prvé bolo jako lev a malo krídla orla.“ Daniel 7,4. Tak ako je zlato najvzácnejším kovom, tak lev je označený ako kráľ zvierat. Nie je možné prehliadnuť paralelu s 2. kapitolou knihy Daniel. Babylonská ríša naozaj spájala moc, silu a krásu leva s rýchlosťou a obratnosťou orla. Ako vieme, táto ríša padla v r. 539 pred Kr. pod náporom Médov a Peržanov.

Babylonská ríša
605 - 539 pred Kr.

O ďalšej novej mocnosti prorokoval Daniel nasledujúce: „A hľa, iné, druhé zviera sa zjavilo, podobné medveďovi, a bolo postavené po jednej strane, a malo tri rebrá vo svojej tlame, medzi svojimi zubami, a takto mu povedali: *Vstaň a nažer sa hojne mäsa!*“ Daniel 7,5. Medveď je omnoho menej vznešený ako lev – tak ako striebro je menej hodnotné ako zlato – je však krutý a krvilačný. Práve tieto vlastnosti boli pripisované Médom.

Rozmachom Peržanov sa presunulo ťažisko ríše na jednu stranu – tak ako to bolo zdôraznené v proroctve. Tie tri rebrá predstavovali tri veľké územia, ktoré dobyla médsko-perzská ríša: Lýdiu, Babylon a Egypt. Obrovská rozloha tejto druhej veľríše – od Indie až po Európu – dobre vysvetľuje výzvu: „*Nažer sa hojne mäsa!*“

Médsko-perzská ríša
539-331 pred Kr.

Grécko-macedónska ríša spôsobila zrušenie ríše médsko-perzskej, a to v r. 331 pred Kr. Podobu tretieho zvieraťa, leoparda, stelesnil mladý hrdina Alexander:

„Potom som videl a hľa, zase iné zviera čo do podoby jako leopard, ktoré malo štyri vtáacie krídla na svojom chrbte, a štyri hlavy malo zviera, a bolo mu dané panstvo.“ Daniel 7,6.

Víťazné ťaženie Alexandra nemohlo byť lepšie znázornené ako lietajúcim leopardom. Neohrabaný medveď nemá šancu proti okrídlenej mačkovitej šelme. Avšak táto rýchlo dobytá ríša nemala dlhé trvanie. Po Alexandrovej smrti sa rozpadla do viacerých častí, ako to symbolizujú štyri hlavy lúpeživého zvieraťa.

Grécka ríša
331-168 pred Kr.

Štvrtá a najmocnejšia ríša, ktorá bola v 2. kapitole znázornená tvrdým železom, nenachádza svojou brutalitou vo svete zvierat obdobu, a preto je znázornená ako krvilačná, bezmenná šelma: *„Potom som videl v nočných videniach a hľa, i štvrté zviera vystúpilo, strašné a hrozné*

a veľmi silné, ktoré malo veľké železné zuby; žralo a krúšilo a ostatok šliapalo svojimi nohami a to bolo rozdielne od všetkých zvierat, ktoré sa boli zjavili pred ním, a malo desať rohov.“ Daniel 7,7.

Rímska ríša
168 pred Kr.
– 476 po Kr.

Železné zuby tohoto lúpeživého zvierat'a sú jasnou obdovou železných nôh, ktoré mala socha. Tak ako v 2. kapitole bolo všetko premožené železom, tak aj tu bolo všetko požrané touto nenásytnou šelmou. V roku 168 pred Kr. ovládli Rimania Macedóniu a dobývali kúsok po kúsok niekdajšie slávne helenistické impérium. V rímskej ríši sa dokonalo uplatnila nekompromisnosť, tvrdosť a brutalita.

Herder hovorí: „Vyzeralo to, ako keby boh vojny kráčal železnými nohami po zemi a za každým krokom po sebe zanechával potoky krvi.“

O identickosti s Rímom sa nedá pochybovať. Pridŕžali sa toho všetci najväčší vykladači všetkých vierovyznaní. Nepreržitá reťaz svedkov začína historikom Josephom Flaviom, pokračuje cirkevným otcom Ireneom až po Luthera v 16. storočí a Auberlena, Dachselu a Hengstenberga v 19. storočí.

Rímskokatolícky kardinál Manning o tom hovorí: „Rímske légie dobyli svet. Vojenské výpravy vychádzajúce z Ríma prechádzali celou zemou. Celý svet bol všadeprítomnosťou tejto mocnej pohanskej ríše udržiavaný v pokoji a mieri. Bolo to „hrozné a príliš silné“, ako to prorokoval Daniel. Rím bol vsutku zo železa a ovládol a podrobil národy.“

Tento stav trval po celé stáročia, až odbila posledná hodina Ríma. Pri germánskom sťahovaní národov (4. a 5. stor. po Kr.) bola záporímska ríša rozbitá, a tým i zlomená moc rímskeho impéria. Bol to Germán Odoakar, ktorý sa v r. 476 po Kr. prehlásil za „kráľa Talianska“, aby onedlho nato ustúpil východnému Gótovi Theodorichovi, zatiaľčo iné germánske kmene zaplavili ostatné časti rímskej ríše. Toto rozdelenie rímskej ríše bolo v 2. kapitole Daniela predstavené prstami na nohách a v 7. kapitole Daniela desiatimi rohmi. Je tu napísané: „*desať rohov znamená, že z toho kráľovstva povstane desať kráľov.*“ Daniel 7,24. Chápeme tým symbolické, zaokrúhlené číslo, lebo desať je číslo, ktoré vyznačuje hodnotu celosti, plnosti. Počas sťahovania národov malo teda dôjsť k totálnemu rozdrobeniu rímskej ríše.

Až teraz dosahuje proroctvo svoj vrchol, pretože zatiaľčo Daniel sleduje rozdelenie cisárskeho Ríma, náhle uprostred desiatich rohov povstáva roh jedenásty, ktorý mal

čoskoro vládnuť všetkým ostatným: „A po nich povstane iný. Ten bude odlišný od predošlých a zvrhne troch kráľov. Bude hovoriť reči proti Najvyššiemu a trápiť bude svätých Najvyššieho. Bude chcieť zmeniť časy sviatkov i zákony. Budú mu dané do rúk na jeden čas, na dva časy a na pol času.“ Daniel 7,24.25 SEVP.

Malý roh

Aby sme túto moc mohli dobre identifikovať, je vyslovene nutné pevne sa pridržať troch najdôležitejších charakteristických znakov, ako nám ich udáva proroctvo:

1. Miesto a doba výskytu: Môže ísť len o moc, ktorá vznikla na území rímskeho kráľovstva, lebo malý roh vyrástol uprostred desiatich rohov. Vznik tejto novej moci treba časovo vsadiť do doby krátko po rozkole cisárskeho Ríma počas sťahovania národov.

2. Charakter: Musí sa jednať o politicko-náboženskú moc, veď na jednej strane sa snaží mať veľký vplyv na ostatné mocnosti a na druhej strane sa pokúša o zmenu Božieho zákona. Nároky, ktoré má tento malý roh, sú obrovské, ale pre jeho preľiakanosť sa mu to podarí. Kto sa

tejto moci postaví na odpor, má byť bez milosti prenasledovaný. Jej najnápadnejšou vlastnosťou je náboženská neznášanlivosť.

3. Rozvoj: Po skromných začiatkoch sa čoskoro stáva prevládajúcou mocou v Európe. V Biblii čítame o rohu, že „*mal oči a ústa, čo hovorili veľké veci. Zdal sa byť väčší ako ostatné.*“ Daniel 7,20 SEVP. Táto moc má trvať až do konca dejín, jej zánik sa časovo kryje so súdom¹⁸.

Ako sa táto predpoveď historicky naplnila? Známi vykladači stredoveku a novej doby zaujímajú k tejto udalosti jasné stanovisko. Eberhard II., arcibiskup zo Salzburgu (1200-1246), bol jedným z prvých, ktorý v opovážlivostiach kresťanského Ríma videl naplnenie proroctva o malom rohu. Rovnaký názor zastávali aj takí preslávení muži ako J. Wiclef, M. Luther a J. Knox.

Pomaly, krok za krokom – ako nám to ukazujú dejiny – sa na miesto svetovej rímskej ríše dostávala rímska cirkev, takže môžeme povedať, že rímska ríša vlastne nezanikla, len prešla určitým prerodom.

Uvedené znaky tohto rohu, ako boli ukázané Danielovi vo videní, môžeme zložiť ako skladačku. S údivom stojíme pred predpoveďami, ktoré sa do detailov vyplnili. A tu, kde Daniel v 7. kapitole s odhaleniami končí, podáva ďalšie vysvetlenie novozákonný prorok Ján v Zjavení (porovnaj predovšetkým s 13. kap.).

Keby sme chceli objasniť bod za bodom jednotlivosti tejto Božej predpovede, prekročili by sme hranice tejto knihy. Pozrime sa na dejinné naplnenie výroku: „*Trápiť bude svätých Najvyššieho*“. Naplnenie tejto predpovede by zaplnilo mnoho stránok. Krutosť, s akou táto moc pripravovala tisíce ľudí o život, je pre pravých kresťanov nepochopiteľná. Ľudský duch vynašiel mučidlá (napr.

¹⁸ Daniel 7,26

škripec), aby mučeníci zostali v strašných mukách čo najdlhšie nažive, až ich nakoniec milostivo oslobodila smrť.

Nie je ťažké spoznať, že to, čo sa dialo v stredoveku a pri protireformácii, nemá nič spoločného s učením Ježiša, ako ho predniesol v reči na vrchu.¹⁹ „Kresťanské“ prenasledovanie kresťanov bolo a je tvrdou urážkou Ježiša Krista. Ježiš zrejme také bludy predvídal a tak sa naplnili jeho slová z evanjelia Jánovho: *„Ide hodina, aby každý, kto vás zabije, sa domnieval, že tým koná Bohu službu. A to vám urobí preto, že nepoznali ani Otca ani mňa.“* Ján 16,2.3.

Chceme si podrobne všimnúť ďalšiu veľmi výraznú črtu rohu. Pomôže nám ešte zreteľnejšie vidieť, o ktorú mocnosť sa jedná.

Avšak, aby sme tomu dobre rozumeli, je potrebné sa najprv zaoberať zdanlivo úplne inými otázkami. Keď si pozorne prečítame nasledujúce kapitoly o Ježišovi Kristovi, budeme ešte lepšie rozumieť tomu, čo Boh zjavil prorokovi o svetových dejinách.

¹⁹ Matúš 5-7 kap.

KTO POMÔŽE SVETU?

Svedectvo dejín

Skutočným zámerom prorociev a vlastne celého Písma svätého, je záchrana ľudstva. Pozornosť Biblie sa obracia k udalostiam svetových dejín len vtedy, ak to súvisí s dejinami záchrany, vykúpenia alebo priamo s Vykupiteľom. Odtiaľ berie Biblia svoju autoritu a moc, lebo len ona jediná nám ukazuje cestu k Bohu a touto cestou je Ježiš Kristus.

Preto mohli apoštolovia povedať: „*O Ňom svedčia všetci proroci.*“ Skutky apoštolov 10,43 SEVP. Pre nich bol Kristus začiatkom, stredom a koncom Písma. A skutočne, Ježiš Kristus je stredobodom života, pretože stojí na počiatku ako náš stvoriteľ, uprostred ako náš záchranca a na konci ako náš sudca.

Nie každý je ochotný toto posolstvo prijať; pre mnohých bol a je „urážkou“. Mnohí ho popierajú, nenávidia, vysmievajú sa mu a denne ho „ukrižujú“, a on preda sa a zostáva tým, čím vždy bol: Tým najmocnejším, ktorého nikto nemôže minúť a ktorého vplyvu nemôže uniknúť – či už je veriaci, alebo neveriaci.

Čo všetko si človek vymyslel, len aby sa Krista zbavil! Navzdory všetkým historickým svedectvám sa tvrdilo, že Kristus vôbec nežil. O Napoleonovi sa hovorí, že keď v októbri 1808 pri príležitosti erfurtského kongresu prišiel do Výmaru, rozprával sa so slávnym básnikom Wielandom. Uprostred rozhovoru mu pošepol: „Je nakoniec veľkou otázkou, či Kristus vôbec niekedy žil.“ Vzhľadom na historické svedectvá o existencii Ježiša Krista, máme tu typický príklad myslenia, ktoré sa riadi túžbami a prianiami

uvažujúceho. Keďže v určitom období Kristus „nesmel existovať“, tak teda ani žiadny nebol. Začiatkom kresťanstva nie je idea Krista, ale historická udalosť – totiž vystúpenie muža z Nazareta, ktorý bol pred Pontským Pilátom ukrižovaný.

Aj keď sa nezachovalo nič zaznamenané priamo Ježišom – jeho dar ľudstvu nie je v tom, čo hovorí, ale predovšetkým v tom, čím je – máme predsa celý rad historických svedectiev, z ktorých nevyplýva ani najmenšia pochybnosť o tom, že Ježiš z Nazareta skutočne žil. Zo židovských svedectiev (napr. z Talmudu) jasne vyplýva, že rané židovstvo nespochybňovalo historicitu Krista. Veď predsa práve dôkaz, že Ježiš Kristus nežil, by bol najpádnejším argumentom synagógy proti mladému kresťanstvu! To isté platí aj o odporcoch kresťanov z radov pohanov. Ako rád by napr. Celsus (ktorého hlavné myšlienky vyvrátil cirkevný otec Origenes) poprel historickú skutočnosť Ježišovho života! Napriek tomu nenachádzame od Kristovej doby až po dobu reformácie ani najmenšiu stopu takéhoto pokusu. Josephus Flávius, súčasník apoštolov, píše vo svojich „Židovských starožitnostiach“ o Ježišovi: „V tej dobe žil Ježiš, múdry muž, ak je vôbec možné nazývať ho človekom. Konal totiž neuveriteľné činy a bol učiteľom všetkých ľudí, ktorí s radosťou počúvali pravdu. Tak pritiahol k sebe mnoho Židov i Grékov. Bol Mesiášom. Aj keď ho Pilát na popud predstaviteľov nášho národa odsúdil na trest smrti na kríži, neboli mu tí, ktorí ho od počiatku milovali, neverní. On sa im potom tretieho dňa zjavil živý, tak ako to Bohom poslaní proroci o tomto a o tisíce ďalších predivných vecí, ktoré sa ho týkali, vopred prorokovali. Dodnes je tu pokolenie kresťanov, ktorí sa po ňom nazývajú.“ Aj keby táto správa –ako sa domnievajú niektorí historici – bola

v neskoršej dobe prepracovaná, jadro výroku, že Ježiš žil, sa nedá vyvrátiť.

Okrem židovských svedectiev máme taktiež správy rímskych dejepiscov, ktoré hovoria o Kristovi. Tacitus hovorí o tom, že Nero prenasledoval kresťanov, ktorých meno je odvodené od Krista, „ktorého prokurátor Pilát Pontský za vlády Tibéria odsúdil k trestu smrti“.

Taktiež v spisoch Suetónia a Plínia mladšieho narazíme na meno Krista. Preto o nejakom „mýte o Kristovi“ nemôže byť ani reči. Jeho historicita je pre každého nezaujatého historika práve tak nezvratná ako existencia Julia Caesara. Tí, ktorí šíria teórie o Kristovom mýte, nie sú historici. Významní bádatelia dejín, ako bol Ranke, H. G. Wells a A. Toynbee, o historickej skutočnosti Ježiša Krista nemajú ani najmenšie pochybnosti.

Najdôležitejšími prameňmi, ktoré sa týkajú Ježišovho života, sú listy apoštola Pavla a evanjeliá. Aj keď to nie sú životopisy, iba svedectvá viery, sú podložené dejinami a prinášajú zvesť o osobe a poslanstve Ježiša. Evanjelisti ani nechceli, ani nemohli nič falšovať.

Ten jediný

Ježiš Kristus nás nenechal v neistote, pokiaľ ide o jeho osobu. Na otázku Jána Krstiteľa: „*Či si ty ten, ktorý má prísť, a či máme čakať iného?*“ (Matúš 11,3) odpovedal citáciou proroka Izaiáša, kde sa hovorí o Mesiášovi: „*Slepí vidia, chromí chodia, malomocní sa čistia, hluchí čujú, mŕtvi vstávajú z mŕtvych, a chudobným sa zvestuje evanjelium.*“ Matúš 11,5. Keď sa ho veľkňaz pred súdom pýtal: „*Si ty Mesiáš, syn Požehnaného?*“ tu Ježiš jasne odpovedal: „*Áno, som*“ Marek 14,61.62 ssv.

V Ježišovi sa naplnili mesiášske proroctvá Starého zákona. Nádej na objavenie sa Mesiáša (hebr. „Mašiach“, grécky „Christos“, slovensky „Pomazaný“) je jedinečným fenoménom starozákonného posolstva. Dotýkame sa tu najvnútornejšieho jadra Božieho zjavenia, ktoré je vždy znovu zacielené na zjavenie tejto osoby.

V Kristových dňoch ľudia očakávali s veľkou horlivosťou príchod Mesiáša. Existovali rôzne prúdy, v jednom sa však všetky zhodovali: Deň jeho príchodu nemôže byť ďaleko. Vytvoril sa celý okruh literatúry (okrem inšpirovaných biblických spisov), ktorý sa zameral na očakávanie Mesiáša. Pri tom ešte všetci stáli pevne na pôde Starého zákona. Avšak na spôsob, ako sa mal zjaviť, boli rôzne názory. Pod tlakom rímskej nadvlády ľudia očakávali predovšetkým víťazný nástup Mesiáša. S nádejou sa očakávalo, že Mesiáš sa ako mocný vojvodca a sudca vysporiada s modloslužobnými pohanmi, ktorí utláčali Židovský národ. Potom sa Izrael stane prvou ríšou v politickej hierarchii vtedajšieho sveta. Tak si to predstavovali farizeovia a zelóti, podobne aj esejci, o ktorých sa trochu viac dozvedáme z objavených rukopisov pri Mŕtvom mori.

Všetky tieto vznešené predstavy zatienili rolu trpiaceho Mesiáša, o ktorej sa tiež hovorí v Starom zákone. V mesiánskom ponímaní nejde o politický prevrat, ale o vykúpenie ľudstva zo súdu a hriechu. Ako často Ježišovi súčasníci, dokonca samotní učeníci, jeho matka a rodinní príslušníci, nerozumeli Kristovej úlohe!

Nezvedený prianiami a názormi ľudí, šiel Ježiš svojou cestou. Už ako chlapec si bol vedomý svojho poslania²⁰. Chápal svoj príchod nie ako vystúpenie sudcu, ale ako príchod záchrancu²¹. Preto bolo jeho posolstvo volaním

²⁰ Lukáš 2,49

²¹ Lukáš 19,10

záchrany: Priblížilo sa nebeské kráľovstvo. Nie v pozemskom, teda politickom zmysle, ale v duchovnom zmysle slova, pretože ríša satanova bude premožená. V tejto ríši nie je miesto pre samospravodlivých, ale len pre tých, ktorí túžia po záchrane²². Záchrana tohoto druhu prichádza len od Boha, človek si ju nemôže zaslúžiť. Božou záchranou je odpustenie hriechov, to je evanjelium – radostné posolstvo. Výzva k záchrane je volanie k pokániu a k obráteniu²³ a k nasledovaniu²⁴. Obrátenie je radikálne a prejavuje sa naozajstnou poslušnosťou Božích prikázaní²⁵.

Prísľub Božieho odpustenia je zaručený obeťou zmierenia – smrťou Ježiša Krista. Bezhriešny Ježiš berie z lásky k hriešnikovi spravodlivý rozsudok na seba, aby odsúdeného oslobodil a vykúpil z večných následkov súdu²⁶.

Túto strastiplnú cestu dokončil Ježiš toho veľkonočného dňa r. 31 nášho letopočtu. Keď bol Pilátom a Židmi odsúdený, vzal potupný kríž na svoje zbičované plecia, aby zmieril svet a človeka s Bohom. To predpovedal prorok Izaiáš 700 rokov predtým²⁷.

Jedine Kristus je tým pravým, koho Boh poslal. Všetci ostatní, ktorí sa vydávajú za Krista, naplňajú slová proroctva: „*Vystúpia falošní mesiáši a falošní proroci.*“ Matúš 24,24 ssv. Ježiš z Nazareta je Bohom predurčený a pre našu záchranu poslaný Vykupiteľ, o ktorom prorokoval už Starý zákon.

Tu však ešte nemôžeme skončiť. Ak uveríme, že Mesiáš bol, tým ešte nevníkame úplne do hĺbky Božieho tajomstva. Veľká časť Izraelcov Krista zavrhla, a to nielen

²² Lukáš 5,31

²³ Matúš 18,3

²⁴ Matúš 9,9

²⁵ Matúš 19,16-21

²⁶ Marek 10,45

²⁷ Izaiáš 53,3-6

preto, že bol Mesiášom, ktorý sa nehodil do ich schémy, ktorú si sami pripravili, ale zvlášť preto, že vystúpil s nárokom, ktorý bol úplne neslýchaný. To, čo prisudzovali rabíni neviditeľnému, všemocnému, svätému Bohu, on vzťahoval na seba. Zákonníci hovorievali: Kde dvaja alebo traja zasadnú k stolu, tam je medzi nimi prítomná Božia sláva. Ježiš na to nadviazal a povedal: „*Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som i ja v ich strede.*“ Matúš 18,20. Ochrnutému, ktorého k Ježišovi spustili strechou domu, povedal: „*Synu, odpustené sú ti tvoje hriechy!*“ Vzduchom sa niesol len ťažko potláčaný nahnevaný údiv. Marek zaznamenáva poznámky prítomných zákonníkov takto: „*Sedeli tam niektorí zo zákonníkov a rozmýšľali vo svojich srdciach: Čo tento tak hovorí? Rúha sa. Kto môže odpúšťať hriechy krome jedného Boha?*“ Marek 2,4-7. Považuje sa za väčšieho než bol Šalamún²⁸, tiež za väčšieho ako Abrahám, veď hovorí: „*Prv než bol Abrahám, som ja*“ Ján 8,58. Je viac ako chrám²⁹, rozpráva z vlastnej autority. V reči na vrchu Ježiš stále zdôrazňuje: „*Počuli ste... Ale ja vám hovorím!*“ Matúš 5,22.28 atď. Dokonca sa považuje za rovného Bohu Otcovi, keď hovorí: „*Ja a Otec sme jedno.*“ Ján 10,30. A tu nejde len o jednotu myslenia, ale aj o jednotu v podstate, pretože jedine z Boha vychádza moc dať večný život. Veď Ježiš hovorí: „*Ja im dávam večný život.*“ Ján 10,28.

Titul „Syn Boží“ je pre neho výrazom pre skutočne bytostnú spojitosť s Bohom. Jeho súčasníci dobre rozumeli jeho nároku, keď ho obžalovali: „*Robíš sa Bohom.*“ Ján 10,33. Tvrdenie, že je Mesiášom, by nestačilo vysokej rade na to, aby bol odsúdený na smrť. V tom prípade by sa museli spýtať, kto ho splnomocnil používať tento titul.

²⁸ Matúš 12,42

²⁹ Matúš 12,6

Pretože Ježiš sa nepovažoval za „Syna Božieho“ len v zmysle nejakého čestného titulu, ale skutočne v zmysle podstaty, mohol veľkňaz hovoriť o údajnom rúhaní sa Bohu. Podčiarkujeme „o údajnom“ rúhaní, pretože Ježiš Kristus sa takto nenazval neprávom, ale pre svoju skutočnú božskú prirodzenosť. Pre nás, ľudí tu na tejto zemi, je stále tajomstvom, ako mohol Ježiš svoju božskú prirodzenosť zjednotiť s ľudskou a do akej miery sa tieto dve podstaty navzájom ovplyvňujú. Ďakujeme však Bohu, že môžeme veriť tomu, čo náš obmedzený ľudský rozum nedokáže pochopiť. Je isté, že kto popiera božskosť Ježiša Krista, popiera i Písmo sväté, veď ono svedčí úplne jasne o Ježišovej božskej prirodzenosti.

Na základe úprimného štúdia Biblie a bez predsudkov musí každý jasne mysliaci človek dôjsť k nasledujúcemu poznaniu:

1. Ježišova existencia siaha do doby pred jeho ľudským narodením.³⁰
2. Ježišova existencia siaha do doby pred stvorením (preexistencia).³¹
3. Ježiš Kristus je sám Stvoriteľom.³²
4. Ježiš Kristus je Bohom.³³
5. Ježiš vlastní božské vlastnosti – všemohúcnosť, vševedomosť, všadeprítomnosť.³⁴
6. Pokiaľ ide o jeho ľudskú prirodzenosť, jedine v tej je podriadený Bohu Otcovi.³⁵

³⁰ Ján 1,15

³¹ Ján 17,5

³² Kološanom 1,16; Židom 1,2

³³ Izaiáš 9,5; Ján 1,1.14; Ján 20,28; Kološanom 2,9

³⁴ Matúš 28,18; Ján 2,25; Matúš 18,20

³⁵ Ján 14,28

Všetky tieto výroky sú podložené Kristovým životom, lebo život Vykupiteľa je najpôsobivejšou obhajobou jeho božského synovstva. Aj keď je ozajstným človekom ako my, je taktiež pravým Bohom, „úplne iný“, „nadpozemský“ a „všemohúci“. Pre človeka nie je možné (v bežnom zmysle slova) viesť taký život, akým žil Ježiš, keď chodil po tejto zemi.

Pečaťou božského synovstva Ježiša Krista je prázdny hrob toho veľkonočného rána, pretože smrť (mzda hriechu) nemohla držať bezhriešneho. Preto ho nepochopíme a nespoznáme, ak neprijmeme výrok: „*Prečo hľadáte živého medzi mŕtvymi? Niet ho tu. Vstal z mŕtvych.*“ Lukáš 24,5 ssv.

Napoleon, ktorý pochyboval o Kristovej existencii, v krušných hodinách svojho vyhnanstva na sv. Helene došiel k nasledujúcemu poznaniu: „Alexander, Caesar, Karol Veľký a ja sme založili veľké ríše. Ale na čom sme založili výtvar nášho génia? Na moci. Ježiš založil svoju ríšu na láske a ešte dnes by milióny ľudí pre neho zomreli. Aká veľká je vzdialenosť medzi mojou hlbokou biedou a večnou ríšou Kristovou, kde o Kristovi budú kázať, budú ho mať všetci radi, budú ho chváliť, radovať sa v jeho kráľovstve, ktoré sa už šíri po celej zemi.“

Preto blahoslavený človek, ktorý túži zvolať podobne ako Sören Kierkegaard: „Šťastný ten, kto sa nepohorší na Kristovi, kto verí, že Ježiš Kristus žil na zemi a že bol tým, za koho sa vydával; najnepatrnejší človek, a predsa Boh, jednorodný od Otca. Šťastný je ten, kto nepozná nikoho iného, ku komu by šiel, než Ježiša Krista – a k nemu ide so všetkým.“

CEZ HLBOKÚ PRIEPASŤ

Túžba ľudstva

„Lebo tak miloval Bôh svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby nikto, kto verí v neho, nezahynul, ale mal večný život.“ Ján 3,16. Tak znie známy verš v Jánovom evanjeliu. Radi ho nazývame stredom evanjelia alebo zlatým veršom Biblie, pretože veľmi výstižne vyjadruje celý Boží zámer s človekom.

„Nezahynúť, ale žiť večne,“ s týmto prianím sa stretávame v mnohých národoch a náboženstvách. Stále znovu sa stretávame s touto túžbou, lebo kto si uvedomuje vinu, ten túži po záchrane a pokoji s Bohom.

Kto chce človeka zachrániť, musí zlo vytrhnúť aj s koreňmi a odstrániť vinu človeka. Ľudia sa nemôžu zachrániť sami, pretože všetci sú podrobení hriechu. Apoštol Pavol píše Rimanom: „Lebo všetci zhrešili a postrádajú slávy Božej.“ Rimanom 3,23.

Skutočné postavenie človeka je tak beznádejné, že vo svojej vlastnej sile nie je schopný uniknúť hriechu. Prorok Jeremiáš hovorí: „Či môže černocho zmeniť svoju kožu a leopard svoje škvrny? Či by ste aj vy mohli dobre robiť, keď ste sa naučili zle robiť?“ Jeremiáš 13,23 SEVP. Tak sa nebezpečne mýlia všetci, ktorí sa pokúšajú zachrániť na základe svojich dobrých skutkov. Musíme si predovšetkým uvedomiť, že váha našich etických skutkov nemôže vyrovnať váhu našich hriechov. Súčasne by sme si mali pripomenúť, že i naše najlepšie činy sú nahlodané vírusom falošného sebauplatnenia a túžbou po vlastnej sláve. Svojimi činmi dokážeme postúpiť v očiach ľudí, ktorí sa nepýtajú na motívy, ale nie v očiach Božích, ktoré spytujú

ľudské srdce. Boh sa nedá oklamať. Aj v našich morálne najčistejších činoch sa zároveň prejavuje hriech, ktorý človeku bráni v tom, aby miloval Boha a svojho blížneho s čistou odovzdanosťou a nesebeckosťou. Pavol o tom ani v najmenšom nepochybuje, keď hovorí: *„Zo skutkov zákona nebude ospravedlnený pred ním ani jeden človek. Ved' zo zákona pochádza poznanie hriechu.“* Rimanom 3,20 SEP.

Ak teda je nejaká možnosť záchrany z hriechu a záhuby, potom ju môže poskytnúť jedine Boh. V Ježišovi Kristovi medzi nami postavil „most“, ktorý sme zbúrali. Preto sa Ježiš stal človekom: *„Porodí syna a nazveš jeho meno JEŽIŠ, lebo on zachráni svoj ľud od ich hriechov“* Matúš 1,21.

Čo je však hriech? Božie slovo hovorí: *„Každý, kto pácha hriech, koná aj proti zákonu; hriech je predsa prestúpením zákona.“* 1.Jánova 3,4 SEVP. Keď človek chce byť sám pánom svojho života, a keď desať Božích prikázaní, ktoré sú prejavom Božieho charakteru a vôle, musí ustúpiť našim vlastným sklonom, potom už máme dočinenia s hriechom. Hriech však nebude trvať večne. Je nezlučiteľný s Božou vznešenosťou a dobrotou. Hriech nie je len ospravedlniteľná ľudská slabosť, ale vrcholí úmyselným jednaním človeka, čo ho robí hriešnym.

Počiatok odcudzenia sa Bohu

Písmo sväté nás už na prvých stránkach zasväcuje do tajomstiev nepriateľstva s Bohom. Hriech prenikol k ľuďom zo sveta anjelov. Pôvodcom hriechu je vodca padlých anjelov. Ježiš hovoril neposlušným Židom svojej doby: *„Vaším otcom je diabol a vy chcete plniť túžby svojho otca. On bol vrah od počiatku a nezotrval v pravde,*

lebo v ňom pravdy niet. Keď luhá, hovorí zo seba, lebo je luhár a otec lži.“ Ján 8,44 ssv.

Satan, pôvodca rebélie, bol pôvodne jedným z najvyšších anjelov³⁶. Základom jeho vzbury proti Bohu bola pýcha³⁷. Boh ho preto s jeho prívržencami vykázal z nebeského sveta³⁸. Tu na zemi teraz hrá svoju zhubnú hru. Apoštol Peter hovorí: *„Váš protivník, diabol, obchádza ako revúci lev.“* 1.Petrova 5,8. Aj keď ho nevidíme, napriek tomu je medzi nami. V klamstve, nevere, nenávisti, zápase, vražde a vojne môžeme vlastne vidieť jeho tvár. Dnes je vládcom tohto sveta³⁹, pretože premohol prvého človeka a jeho potomkov. Zo slobodnej vôle sa prví ľudia rozhodli prestúpiť v raji Boží zákon v nádeji, že budú rovní Bohu. Ako vo svete anjelov, tak aj v prípade hriechu človeka tu bol rovnaký motív: Zneváženie Božieho zákona, nevera a pýcha. Boh dovolil túto skúšku, pretože si prial, aby sa človek vedome postavil na jeho stranu, na základe slobodného rozhodnutia.

Následky hriechu sú: telesná únava, utrpenie, choroba, strata vnútorného pokoja, vojny a smrť. Dôsledky prvého hriechu sú tak veľké, že im žiadny človek nemôže uniknúť.

Pavol poukazuje na hroznú rozpoltenosť, ktorú prežíva každý, kto pozná dobro a chce ho uskutočniť vo vlastnej sile: *„Viem totiž, že vo mne, to jest v mojom tele, nesídli dobro; lebo chciem dobro, to mi je blízko, ale robiť dobro nie. Ved' nerobím dobro, ktoré chcem, ale robím zlo, ktoré nechcem.“* Rimanom 7,18.19 ssv. Tak človek nachádza svoje „ja“ rozpoltené medzi chcením a jednaním, a musí priznať, že vlastne nie je slobodným človekom. Učenie o „dedičnom hriechu“ v doslovnom zmysle ako dedičstvo

³⁶ Ezechiel 28,13-15

³⁷ Izaiáš 14,12-14

³⁸ 2.Petrova 2,4; Zjavenie Jána 12,12

³⁹ Ján 12,31

po Adamovi, ktoré Boh všetkým pripočítava, je síce nebiblické, pretože pripočítané nám môžu byť len osobné hriechy⁴⁰, avšak môžeme hovoriť o tom, že dedíme hriešnu prirodzenosť, totiž ďalej rozvíjaný prirodzený sklon k hriechu. Na základe tohoto falošného sklonu ideme už od detstva Adamovou cestou odcudzovania sa Bohu. Sme už od narodenia duchovne slepí. Myslíme si, že sa sami môžeme zachrániť a v snahe ospravedlniť sa vlastnými skutkami upadáme ešte hlbšie do hriechu. Žiadny človek sám o sebe nie je schopný vykonať dobrý skutok, ktorý by mohol obstáť pred Bohom⁴¹. Žijeme preto na úteku pred Bohom a umierame na beznádej, lebo veď „*odplatou za hriech je smrť*“ Rimanom 6,23. Tým nie je mienená len dočasná smrť na konci pozemského života, ale i „druhá smrť“, konečné Božie rozhodnutie, ktoré vylučuje z večného života⁴².

Láska a spravodlivosť

Boh však nemá záľúbenie v smrti človeka. Je napísané: „*Ako že ja žijem, hovorí Pán Hospodin, že nemám záľuby v smrti bezbožníka, ale v tom, aby sa odvrátil bezbožník od svojej cesty a žil.*“ Ezechiel 33,11.

Boh svojou starostlivou predvídavosťou vytvoril plán záchrany už pred stvorením sveta⁴³. Z toho vyplýva, že zákon nemôže byť prostriedkom spasenia, lebo apoštol Pavol doslova hovorí, že prostredníctvom zákona dochádza k poznaniu hriechu, nie k záchrane. Nechápme to tak, že by

⁴⁰ Ezechiel 18,20

⁴¹ Rimanom 3,10-12

⁴² Zjavenie Jána 21,8

⁴³ 2.Timotejovi 1,9

zákon bol vinný za hriech človeka. Zákon má funkciu zrkadla⁴⁴, v ktorom človek môže spoznať svoju pravú tvár. Keď nie sme spokojní s obrazom v zrkadle, potom to nie je vinou zrkadla. To ukazuje len na nedostatky toho, kto pred ním stojí. Nie je však v moci zrkadla, aby obraz zmenilo k lepšiemu. Pavol vidí nedostatok jednoznačne na strane človeka, pretože hovorí: „*Tak teda zákon je svätý, aj prikázanie je sväté, spravodlivé a dobré. Teda to dobré stalo sa mi smrťou? Vonkoncom nie! Ale hriech.*“ Rimanom 7,12 ssv.

Je však tragické, že mnoho kresťanov nerozumie tomuto vzťahu. Najradšej by zákon rozbili, aby zachránili človeka. Avšak na svätých a dokonalých prikázaniach nie je čo meniť. Zmeniť sa musí postoj človeka k Bohu a jeho vôli. Skutočnosť, že Boh chce oslobodiť človeka, sa v Biblii pripomína stále znovu. My sami nie sme schopní nájsť cestu k bezhriešnemu životu, preto nám ju pripravil sám Pán Boh. Aj keď si to vôbec nezaslúžime, obracia sa k nám vo svojom zľutovaní a ponúka nám odpustenie hriechov ako „dar“. Pavol to zdôrazňuje vo svojom liste Rimanom, keď hovorí: „*Ospravedlnení bývajú zdarma (bez zásluh), z jeho milosti*“ Rimanom 3,24 GID.

Skutočnosť, že sa to nemôže stať tak, že by Boh jednoducho nedbal na požiadavky zákona a prehliadol hriech človeka, nie je treba obzvlášť zdôrazňovať. Boh nie je len Bohom odpúšťajúcej lásky a nekonečného milosrdenstva, ale je tiež Bohom „čistoty“ a práva. Boh nezrušil ani čiarku zo svojho zákona. Tento zákon požaduje odsúdenie hriešnika, večnú smrť. A práve tu sa prejavuje Božia láska. Ježiš Kristus, Stvoriteľ vesmíru, zostupuje k nám, stáva sa skutočným človekom, jedným z nás. Berie na seba všetky pokušenia, utrpenia a boje nášho života,

⁴⁴ Jakub 1,22-25

nakoniec i smrť, aby nás vykúpil. Hovorí: „*Syn človeka neprišiel, aby si dal posluhovať, ale aby sám slúžil a dal svoj život ako výkupné za mnohých.*“ Marek 10,45 SEP. Jeho smrť na kríži nebola smrťou mučeníka, ale smrťou zmierovateľa. On, sudca berie trest sám na seba, aby zadostučinil zákonu a z lásky k odsúdenému oslobodil vinníka. Tým Ježiš naplnil prorocké slovo Izaiáša: „*On vzal na seba naše nemoci a niesol naše bolesti, a my sme sa domnievali o ňom, že je ranený a zbitý od Boha a strápený. A on bol smrteľne ranený pre naše prestúpenia, zdrtený pre naše neprávosti; kázeň nášho pokoja bola vzložená na neho, a jeho sinavicou sme uzdravení.*“ Izaiáš 53,4.5.

Ježiš bol bezhriešnou obeťou (zobrazenou v Starom zákone nespočetnými obeťami zvierat), ktorá bola Bohom z jeho milosti prinesená pre vykúpenie ľudstva. Smrť Božieho Syna je jediným prostriedkom, skrze ktorý môže hriešnik obdržať odpustenie vín, oslobodenie od súdu a pokoj s Bohom. Čo stratil prvý Adam, dobyl za cenu svojho života späť druhý Adam – Ježiš Kristus. Preto nám nemôže pomôcť nič iného než dar tohto Vykupiteľa. Skrze kríž nás Boh nenúti, ale pozýva. On nás pozýva tak, ako kedysi matku Ježiša, ženy a Jána, aby sme hľadeli hore na toho, ktorý svojou vlastnou krvou zahladil náš dlh.

To, čo vidíš na kríži, je Boží svätý a spravodlivý súd nad hriechom. Nie je to súd nad tým, ktorý na ňom visí, pretože On je bez hriechu. Vzťahuje sa na teba. A tým, že sa pozeráš nahor na krvácajúceho a zbitého, máš možnosť vyznať svoj hriech a sám seba odsúdiť, lebo kríž je znamením ľudského krachu. A pretože teraz stojíš bez ochrany pred Božím sudcom, je tvojím útočiskom ten, ktorý pre teba krváca na dreve kríža, ktorý vzal na seba kľatbu zákona a podstúpil za teba smrť. Voláš na neho ako na svojho Pomocníka, Záchrancu a Vykupiteľa. Rozprestieraš svoje ramená a voláš ako lotor: „*Pane,*

Ježiši, rozpomeň sa na mňa. “ Lukáš 23,42 SEVP. Kričíš ako slepý Bartimeus: „*Ježišu, Synu Dávidov, zmiluj sa nado mnou!*“ Marek 10,47, lebo poznávaš, že on trpel pre teba a že ty, práve odvolaním sa na jeho obeť, si pred Bohom ospravedlnený a oslobodený. To je pravá viera, viera v Ježiša, toho ukrižovaného. A táto viera je jedinou cestou k záchrane. Veď je napísané: „*Ale tomu, kto nerobí skutkov, ale verí na toho, ktorý ospravedľňuje bezbožného, počíta sa jeho viera za spravodlivosť.*“ Rimanom 4,5. Kto sa týmto spôsobom v pokání vydá a úplne sa odovzdá Kristovi, tomu Boh udelí milosť; ten nebude zatratený: „*Kto verí v neho, nebude odsúdený, ale ten, kto neverí, už je odsúdený, lebo neuveril v meno jednorodeného Syna Božieho.*“ Ján 3,18. Preto sa nikto nemôže objaviť pred Božím súdom bez Krista. Jedine On je cestou z cudziny tohoto sveta do nebeského domova.

To všetko, čo pre nás Ježiš urobil, chápeme len veľmi nedokonalou a snád' len vtedy, keď sme v živote prinútení znášať cestu strádania a obete. Čo to znamená, nám môže bližšie ilustrovať nasledujúca historická udalosť:

V roku 1797 sa na Kaukaze narodil vládcovi malého horského národa syn, ktorému dali meno Šamil. Keď Šamil vyrástol a stal sa vládcom svojho ľudu, tešil sa veľkej sláve pre svoju statočnosť a múdrosť. Obzvlášť ho preslávili dve cnosti: neúplatná spravodlivosť a skutočná láska k matke, ktorá ho sprevádzala aj pri jeho vojenských ťaženiach. Jedného dňa dostal vládca hlásenie, že z vojska niekto vyzradil dôležité tajomstvá nepriateľovi. Vládca nariadil prísne pátranie, ale vinník sa nenašiel. Keď sa po krátkej dobe prípad znovu zopakoval, oznámil kráľ celému národu, že ak sa zradca nájde, bude predvedený pred vojakov a bude mu vylátaných 100 rán na holý chrbát. Zrada sa však znovu zopakovala. Jedného dňa prišiel ku kráľovi jeden z radcov s hlbokým smútkom. „Kráľu, objavili sme

vinníka.“ – „Kto to je?“ – „Je to tvoja matka.“ Bolo to skutočne tak. Kráľ sa zavrel na tri dni do svojho stanu. Nespal, nedotkol sa ani jedla, ani pitia. V jeho vnútri sa odohrával hrozný zápas. „Kráľu,“ prihováral sa mu jeden hlas, „nezabúdaj na svoju spravodlivú povinnosť! Ak nevykonáš, čo si sľúbil, kto bude ešte veriť tvojim slovám a brat vážne tvoju vôľu?“ – „Je to tvoja matka,“ oponoval mu druhý jemný hlas. Po troch dňoch dal kráľ zvolať ľud. Stál tu bledý, zachmúrený, ale rozhodný. Pod schodami trónu kľáčala trasúca sa matka. Kráľ povedal: „Je mojou kráľovskou povinnosťou ctiť právo. Za vinu treba pykať, zákon musí byť naplnený. Kat, konaj svoju povinnosť, a beda ti, ak to nevykonáš tak, ako keby si trestal môjho najposlednejšieho otroka!“ Keď však za hlbokého ticha ľudu vzal kat do ruky palicu, kráľ strhol plášť zo svojich ramien, priskočil k nemu a zvolal: „Ja som telo z jej tela a krv z jej krvi, ja ponesiem jej trest, mňa bi!“ Rana za ranou padala na kráľov chrbát, až celý zakrvavený upadol do bezvedomia. Tak spojil Šamil kráľovskú povinnosť slúžiť spravodlivosti so synovskou povinnosťou lásky.

Bol to veľký čin, ale neporovnateľný s tým, čo urobil Ježiš, lebo On vykúpil celý svet z večnej smrti a tým, ktorí v neho veria, vracia pokoj s Bohom.

„A tak ospravedlnení z viery máme pokoj s Bohom skrze svojho Pána Ježiša Krista.“ Rimanom 5,1 SEVP.

ZBAVENÝ VINY

– PRIPRAVENÝ K SLUŽBE

Lacná milosť? Nie!

Naše ospravedlnenie bolo dokonané, pretože Kristus obťažovaný hriechmi sveta zomrel za nás na kríži. Preto apoštol Pavol hovorí: „*Hriech nebude panovať nad vami, pretože nie ste pod zákonom, ale pod milosťou.*“ Rimanom 6,14. Tým však apoštol nemyslel odstránenie zákona ako merítka spravodlivosti, ako vyplýva z nasledujúceho verša: „*Čo teda? Máme azda hrešiť, pretože nie sme pod zákonom, ale pod milosťou? Určite nie!*“ Rimanom 6,15 SEP. Nehrešiť znamená žiť v zhode s Božou vôľou a jeho zákonom. Viera, skrze ktorú v nás Kristus prebýva, nás vedie k poslušnosti Božím prikázaniam⁴⁵. Čo sme predtým robili z egoizmu a donútenia, to sa teraz deje z lásky k Bohu a blížnemu. Táto poslušnosť z viery ale nie je zásluhou človeka; je ovocím, ktoré nám bolo dané z Božej milosti. Nemôžeme sa týmto novým životom chváliť, pretože všetka chvála náleží Kristovi, pretože bez neho nemôžeme nič vykonať⁴⁶. „Sloboda od zákona“ nie je nikdy oslobodením od poslušnosti, ale oslobodením od trestu zákona. Pre Ježišovu smrť sa na nás nevzťahuje rozsudok zavrhnutia. Sme oslobodení od požiadaviek zákona, ktorý žiadal naše odsúdenie, pretože Vykupiteľ zaplatil za našu vinu, a preto každý, kto v neho verí, je oslobodený od súdu i trestu. Pavol nás nenecháva na pochybách, čo to znamená „nebyť už pod zákonom“ alebo

⁴⁵ Rim 8,3

⁴⁶ Ján 15,5

„odumrieť zákonu“. Galat'anom píše: „*Kristus nás vykúpil spod kľatby zákona tým, že sa za nás stal kľatbou.*“ Galat'anom 3,13 ssv. Prekľatie zákona, rozsudok, ktorý plynie z prestúpenia zákona, je smrť, a to nie len dočasná, ale i večná. Kristus nás vykúpil z večnej smrti.

Apoštol Pavol rozhodne nesúhlasí s akýmkoľvek odmietaním zákona a hovorí: „*Či teda vierou zrušujeme Zákon? Rozhodne nie! Naopak, Zákon uplatňujeme.*“ Rimanom 3,31 POR. Pavol dôrazne pripomína Korint'anom, aby predišiel akémukoľvek nedorozumeniu, že nemôže existovať bez zákona, pretože je na Kristov zákon naviazaný⁴⁷. Myslel tým zákon lásky, ktorý Kristus rozvinul vo svojej reči na vrchu. Zákon lásky k Bohu a bližným v sebe zahŕňa morálny zákon Desatora. Kresťan je teda pod milosťou, ale so zákonom. Boli by sme na veľkom omyle, keby sme si mysleli, že ospravedľujúca viera je čisto vnútorná záležitosť, bez toho, aby sme mysleli na vonkajšie prejavy poslušnosti s tým spojené, teda dobré skutky. Samozrejme, že kresťanove činy nie sú zásluhami, skrze ktoré je možné byť ospravedlnený. To však neznamená, že nemajú svoj význam. Sú dôkazom vďačnosti Bohu a ovocím spoločenstva s Kristom. Viera je preto vždy vierou skutkou, ktorá sa prejavuje v poslušnosti z lásky.

Radostná poslušnosť

Čo je však láska? Kristus ju nazýva súhrnom a Pavol naplnením zákona⁴⁸. Kto si myslí, že Božia láska zrušila alebo odstránila Božie prikázania, ten dosiaľ nepochopil

⁴⁷ 1.Korint'anom 9,21

⁴⁸ Matúš 22,34-40; Rimanom 13,10

násobilku evanjelia. Pôvod slova „viera“ nevyjadruje len pocit dôvery, ale i vernosť. Kto teda verí v Boha, ten nemôže ignorovať ani jeho vôľu. Čisto „teoretická“ viera je mŕtva, a teda zhubná⁴⁹. „*Tak aj viera, keď nemá skutkov, je mŕtva sama v sebe.*“ Jakub 2,17.

Rímskokatolícky teológ Algermissen k tomu celkom správne poznamenáva: „Bolo by bláznovstvom, ...stavať zákon a Božiu lásku do protikladu a tvrdiť, že veriaci, naplnení Božou láskou, nepotrebujú zákon.“ A Karl Barth, jeden z najznámejších protestantských teológov, s tým súhlasí, keď vysvetľuje: „Zvestovanie viery (u Pavla) neznamená zrušenie, ale potvrdenie zákona.“

Môžeme preto vzťah zákona a evanjelia zhrnúť takto: Zákon je svätý, spravodlivý a dobrý⁵⁰. Pretože sú ale všetci ľudia priestupníkmi zákona, sú zákonom odsúdení na smrť⁵¹. Pretože zákon nevedie k životu, ale k smrti, otvoril nám Boh cestu milosti skrze vieru v Krista – cestu, ktorá vylučuje akúkoľvek možnosť našej zásluhy⁵². Zákon hrá úlohu vodcu, ukazovateľa cesty a oznamovateľa, ktorý poukazuje na Záchrancu tým, že človeka odsudzuje, a teda automaticky smeruje do náručia Vykupiteľa. Kto dospel ku „konečnému cieľu zákona“, k Ježišovi Kristovi, nebude sa viac snažiť o ospravedlnenie vlastnými zásluhami, pretože si je prostredníctvom viery istý svojím spasením. Inými slovami, raz a navždy je vylúčené, aby bol zákon prostriedkom k ospravedlneniu. Napriek tomu zostáva merítkom spravodlivosti. Vedť veriť v Krista znamená tiež byť skrze Krista poslušný. Zákon bude vpísaný do srdca človeka a prejaví sa ako ovocie milosti⁵³. Evanjelium

⁴⁹ Jakub 2,19

⁵⁰ Rimanom 7,12

⁵¹ Rimanom 7,10

⁵² Rimanom 3,23

⁵³ Ef 2,8-10

vyzdvihuje zákon a robí ho skúšobným kameňom pre Božie deti⁵⁴. Boh v zákone vyžaduje lásku a v evanjeliu ju dáva.

Večný a nemenný

Teraz sa ponúka otázka, na ktoré prikázanie a aké zásluhy vlastne Nový zákon myslí, keď hovorí o zachovávaní zákona. Výraz „zákon“ je všeobecne v Biblii používaný pre Desatoro, ako to vidí apoštol Pavol v liste Rimanom⁵⁵. Slovo „zákon“ však niekedy označuje taktiež celý „Starý zákon“ alebo 5 kníh Mojžišových, pričom sa rozlišuje medzi „Zákonom“ a „Prorokmi“⁵⁶. Výraz „zákon“ sa tiež vzťahuje na kultické a ceremoniálne predpisy, ako na obetnú službu a obriezku, ktoré platili pre Židov⁵⁷.

Keď Nový zákon hovorí o ospravedlnení zo skutkov, nerobí rozdiel medzi morálnym zákonom Desatora a ceremoniálnym zákonom. Nemôžeme byť predsa zachránení ani zachovávaním Desatora, ani ceremoniálnych predpisov (obetovanie, obriezka, atď.). Keď však hovoríme o poslušnosti, ktorá je darovaná veriacim skrze Ducha Svätého, potom tým Nový zákon myslí len prikázania, ktoré sú vo svojej prirodzenosti večné a nemenné. Starozákonné obetné zákony mali len dočasný význam, pretože poukazovali na smrť Spasiteľa, a tou sa ich význam aj skončil.

Morálny zákon bol už pri stvorení, pred pádom do hriechu, vpísaný do svedomia človeka. Pavol hovorí: „Aj

⁵⁴ Ján 14,15

⁵⁵ Rimanom 7,7

⁵⁶ Skutky apoštolov 24,14

⁵⁷ 5.Mojžišova 31,24-26

pohania, hoci nemajú Zákona, od prírody konajú to, čo Zákon požaduje. Nemajú Zákona, ale sami sú si zákonom a tak dokazujú, že Zákonom predpísané činy majú vpísané do sŕdc. Ich svedomie vydá o tom svedectvo.“ Rimanom 2,14.15 POR.

Už Starý zákon oddeľuje Desatoro od ceremoniálneho zákona. Dosky s desiatimi prikázaniami sa nachádzali v truhle zmluvy⁵⁸. Ostatné zákony boli položené vedľa truhly zmluvy⁵⁹. V Zjavení Jána – napísanom na konci apoštolského obdobia, čiže už hlboko v novozákonnej dobe – Ján vidí v jednom videní truhlu zmluvy v nebeskej svätyni⁶⁰. Obsahom tejto truhly je Desatoro Božích prikázaní⁶¹.

V starozákonnej dobe boli pre veriacich záväzné obidva zákony: ako Desatoro prikázaní, tak aj ceremoniálny zákon. V novozákonnej dobe stratil obetný zákon svoj význam, pretože ukazoval na Ježišovu smrť. Desatoro však platí aj naďalej. Pavol jasne rozlišuje medzi obidvoma zákonmi, keď hovorí: *„Obriezka nič neplatí ani neobriezka nič neplatí, len zachovávanie Božích prikázaní.*“ 1.Korint’anom 7,19 POR.

U Jakuba nachádzame nasledujúcu významnú vetu: *„Pravda, ak plníte kráľovský zákon podľa Písma: Milovať budeš svojho bližneho jako samého seba, dobre robíte; ale ak hľadáte na osobu, robíte hriech, a zákon vás kára jako priestupníkov.*“ Jakub 2,8.9.

Bez Desatora by sme sotva mali možnosť poznať svoje hriechy.

⁵⁸ 2.Mojžišova 25,16

⁵⁹ 5.Mojžišova 31,24-26

⁶⁰ Zjavenie Jána 11,19

⁶¹ Zjavenie Jána 15,5

Preto platí, že je nutné zachovávať Desatoro, ktoré odzrkadľuje svätý Boží charakter⁶², a to nielen niektoré jeho časti, ale ako celok. Prestúpenie či zrušenie jedného prikázania znamená prestúpenie či zrušenie všetkých⁶³.

Toto jednoznačné rozlíšenie morálneho a ceremoniálneho zákona uznávali významní kresťanskí myslitelia všetkých dôb. Niektorí z nich dokonca rozlišovali detailnejšie rozdelenie. Okrem morálneho a ceremoniálneho zákona hovorili ešte o občianskych (súdnych) zákonoch. Boli to napríklad reformátori Calvin, Melanchthon či Bullinger, práve tak ako anglický prebudenecký kazateľ J. Wesley.

V Druhom Helvetskom vierovyznaní, ktoré zostavil Bullinger (1566), je napr. napísané: „My učíme, že Božia vôľa je obsiahnutá v zákone. Preto vyznávame, že zákon je dobrý a svätý a že tento zákon je napísaný Božím prstom... Pre úplnosť rozlišujeme:

- a) Morálny zákon, ktorý je napísaný na doskách a bol odovzdaný Mojžišovi.
- b) Ceremoniálny zákon, ktorý riadi ceremónie a bohoslužbu.
- c) Štátny zákon, ktorý sa týka politických a hospodárskych záležitostí.⁶⁴

Podobne píše v našej dobe rímskokatolícky teológ Hermann Schmidt: „V Mojžišovom zákone rozlišujeme zákon morálny, ktorý je určený pre všetkých ľudí, zákon ceremoniálny, ktorý usmerňoval židovskú bohoslužbu s jej krvavými obeťami, a súdny zákon, v ktorom Boh dal vyvolenému národu zákon pre riadenie života spoločnosti.

⁶² Jakub 4,11

⁶³ Jakub 2,10

⁶⁴ Art. XII.

Tento zákon však práve tak ako ceremoniálny zákon stratil svoju platnosť, skončila stará zmluva a začala nová.“⁶⁵

Niet teda pochyb, že pojem „zákon“ môže mať v Biblii rôzny význam. Je dôležité rozoznávať, ktoré zákony boli platné pre určitý čas a ktoré sú nemenné a večne platné. S nemenným, večne platným zákonom – s Desatorom – sa chceme obšírnejšie zaoberať v nasledujúcej kapitole. Prorokovi Danielovi bolo oznámené, že po rozpadnutí svetovej rímskej ríše⁶⁶ vystúpi zvláštna mocnosť (označená malým rohom). Aby bolo možné tento malý roh identifikovať, dal Boh prorokovi celý rad znamení. Jedno z tých výrazných znamení znie: „*Bude chcieť zmeniť časy a zákon*“ Daniel 7,25 ssv. Ako sa táto predpoveď naplnila, o tom budeme hovoriť na nasledujúcich stránkach.

⁶⁵ Brückenschlag zwischen den Konfessionen, Paderborn 1951, s.139

⁶⁶ Daniel 7,19-21.23.24

PORUŠILI TVOJ ZÁKON⁶⁷

Jedinečný zákon...

Dávno predtým ako bola napísaná Biblia, mali už Sumeri a Babylončania obsiahle zákony pre riadenie spoločenského života. Avšak tak výstižná, systematická a podstatných vecí sa týkajúca zostava skutočných životných pravidiel, akú nám poskytuje Desatoro Starého zákona, to bolo a stále je niečo jedinečné.

Keď bádateľ a cestovateľ Stanley jedného dňa vo vnútri Afriky predčítaval domorodému náčelníkovi prvýkrát Desatoro, povedal mu tento muž: „Počuj! Zostaň tu a nauč tento veľký zákon aj môj ľud. Keď ho budú moji poddaní poznať a riadiť sa ním, budem kráľom sveta.“ Keby dnes takto zmýšľalo viac ľudí, bolo by na svete viac úcty k životu, viac činov v prospech mieru a viac služby bližným. Desatoro ukazuje, kde sa musí začať: v zmýšľaní každého jednotlivca, v ohľaduplnosti k druhým, v pomoci bližným a v neposlednom rade v zodpovednosti voči Bohu!

„Desať prikázaní“, ktoré boli napísané na Sinaji na dve kamenné dosky, sa spoľahlivo zachovalo. Skladajú sa vlastne z dvoch častí, z ktorých prvá (1.-4. prikázanie) usmerňuje vzťah človeka k Bohu, zatiaľčo druhá (5.-10. prikázanie) hovorí o vzťahu ľudí medzi sebou. Oba diely sú prejavom Božej podstaty a lásky. V predošlej kapitole sme označili obsah oboch dosiek ako Boží večný a nezmeniteľný „morálny zákon“. Dnes ho máme samozrejme zapísaný v Biblii. Vo väčšine cirkevných katechizmov, tak napr. v Lutherovom katechizme

⁶⁷ Žalm 119,126

a rímskokatolíckych katechizmoch, nachádzame neoprávnené skracovanie textu a zmeny. Aj tam, kde sa pridržali biblického textu, napríklad v reformovanom Heideberskom katechizme, sa odchyľuje interpretácia od biblického textu. Pre porovnanie uvedieme biblický text s textom katolíckeho katechizmu:

Biblia – Sväté písmo

2.Mojžišova 20,2-17 SSV

I.

Ja som Pán, tvoj Boh, ktorý ťa vyviedol z egyptskej krajiny, z domu otroctva.

Nebudeš mať iných bohov okrem mňa!

II.

Neurobíš si modlu, ani nijakú podobu toho, čo je hore na nebi, dolu na zemi alebo vo vode pod zemou! Nebudeš sa im klaňať, ani ich uctievať, lebo ja, Pán, tvoj Boh, som žiarlivý Boh, ktorý tresce neprávosti otcov na deťoch do tretieho a štvrtého pokolenia u tých, čo ma nenávidia, milosrdenstvo však preukazuje až do tisíceho pokolenia tým, čo ma milujú a zachovávajú moje príkazy.

III.

Nevezmeš meno Pána, svojho Boha, nadarmo! Lebo Pán nenechá bez trestu toho, kto bude brať jeho meno nadarmo.

Katechizmus

*Katechizmus katolíckej cirkvi,
Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2004*

I.

Ja som Pán, tvoj Boh. Nebudeš mať okrem mňa iných bohov, ktorým by si sa klaňal.

II.

Nevezmeš Božie meno nadarmo.

IV.

Spomni na sobotňajší deň, aby si ho zasvätil! Šesť dní budeš pracovať a tvoriť všetky svoje diela, siedmy deň je však sobota Pána, tvojho Boha. Vtedy nebudeš konať nijakú prácu ani ty, ani tvoj syn alebo tvoja dcéra, ani tvoj sluha alebo tvoja slúžka, ani tvoj dobytok, ani cudzinec, ktorý býva v tvojich bránach! Lebo za šesť dní Pán utvoril nebo a zem, more a všetko, čo je v nich, v siedmy deň však odpočíval. Preto ho Pán požehnal a zasvätil ho.

V.

Cti svojho otca a svoju matku, aby si dlho žil na zemi, ktorú ti dá Pán, tvoj Boh!

VI.

Nezabiješ!

VII.

Nescudzoložíš!

VIII.

Nepokradneš!

IX.

Nevyslovíš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu!

X.

Nepožiadaš dom svojho blížneho, ani nepožiadaš manželku svojho blížneho, ani jeho sluhu, ani jeho slúžku, ani vola, ani osla, ani nič, čo je tvojho blížneho!

III.

Pamätaj, že máš svätit' sviatočné dni.

IV.

Cti svojho otca a svoju matku.

V.

Nezabiješ.

VI.

Nezosmilníš.

VII.

Nepokradneš.

VIII.

Nebudeš krivo svedčiť proti svojmu blížnemu.

IX.

Nebudeš žiadostivo túžiť po manželke svojho blížneho.

X.

Nebudeš túžiť po majetku svojho blížneho.

...a jeho zmena

Už pri letmom pohľade na oba texty zákona vidíme, že sa odlišujú. Prikázania na druhej tabuli, ktoré poukazujú na medziľudské vzťahy, nie sú tak veľmi pozmenené, ale v prvom diele katechizmu zašla revízia poriadne ďaleko. Druhé prikázanie, ktoré hovorí o uctievaní obrazov zmizlo úplne a štvrté bolo skrátene a zmenené. Vynechaním druhého prikázania by mal katechizmus len deväť prikázaní, preto bolo desiate prikázanie rozdelené na dve, aby bol výsledný počet zachovaný.

Už mnoho čitateľov Biblie sa pýtalo, aký bol dôvod týchto zmien. Cítili sa znepokojení, pretože tu predsa len ide o slová, ktoré vyriekol a napísal sám Boh.

Vývoj tejto revízie môžeme jednoznačne historicky preukázať. Rozdelenie Desatora do textu, ako ho podáva Biblia, pochádza z najstaršej židovskej doby. Potvrďuje to aj Josephus Flavius a Filón z Alexandrie. Rovnakým spôsobom rozdeľovali Desatoro aj prví kresťania⁶⁸. Východná cirkev a reformovaný protestantizmus dodnes prijímajú toto delenie. Naproti tomu rímskokatolícke rozdelenie sa prevažne prikláňa k cirkevnému otcovi Augustínovi (5. stor.). Aj Luther ponechal katolícke delenie aj obsahové zmeny.

Je potrebné znovu objaviť Božie prikázania – Bohom daný text „morálneho zákona“. Hlavný dôraz leží na prvej časti, ktorá upravuje náš vzťah k Bohu.

Pozrime sa preto najprv na druhé prikázanie, ako znie v biblickom originále: *„Nezobrazíš si Boha spodobením ničoho z toho, čo je hore na nebi, dole na zemi alebo vo vodách pod zemou. Nebudeš sa ničomu takému klaňať ani tomu slúžiť. Ja som Hospodin, tvoj Boh, Boh žiarlivo*

⁶⁸ Napr. Teofilos z Antiochie

milujúci. Stíham vinu otcov na synoch do tretieho i štvrtého pokolenia tých, ktorí ma nenávidia, ale preukazujem milosrdenstvo tisícom pokolení tých, ktorí ma milujú a moje prikázania zachovávajú.“ 2.Mojžišova 20,4-6 ČEP. Kant hovorí: „Niet vznešenejšieho miesta v hebrejských spisoch nad prikázanie: Nezobrazíš si Boha.“ Boh je niekým „úplne iným“, preto je nepredstaviteľný. Ježiš Kristus hovorí: „Boh je duch a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v Duchu a pravde.“ Ján 4,24 ssv. Tu sa človek dotýka jadra pravého náboženstva. Boh nám nie je „k dispozícii“, On je inou dimenziou.⁶⁹

Boh nie je ani žiadnou „ľudskou projekciou“, niečím, čo by si človek vymyslel. Stojí nad všetkým ľudským myslením a jednaním⁷⁰ ako svätý, neviditeľný, ktorý sa zjavuje skrze svoje slovo.

V náboženstvách, ktoré si ľudia sami vytvorili, ich boh nie je predstaviteľný inak, ako stvorený a ľudský, teda so všetkými slabosťami človeka: u Grékov to bol cudzoložný Zeus, závistlivá Artemis, zlodejov chrániaci Hermes. U Babylončanov to boli súhvezdia, slnko, mesiac, planéty! U Egyptanov býk, krokodíl, mačka, opica. Všetky tieto bludy odsudzujú slová Písma: „*Tvrдили, že sú múdri, a stali sa bláznami. Slávu nepominuteľného Boha zamenili za zobrazenú podobu pomínuteľného človeka, vtákov, štvornožcov a plazov.*“ Rimanom 1,22.23 SEP.⁷¹

Prirodzený človek chce boha, s ktorým môže manipulovať. Chce ho vidieť a chce ho mať istého, čosi ako záchrannú brzdu. Boh však vyžaduje dôveru a odvahu. Ten, kto sa narodil z Ducha – a len ten je naozajstným kresťanom – nepotrebuje materiálnu oporu, barličky pre

⁶⁹ 1.Timotejovi 6,16

⁷⁰ Izaiáš 55,8.9

⁷¹ Pozri tiež Izaiáš 44,9-20; Jeremiáš 10,1-16

svoju vieru. Toto prikázanie nezakazuje náboženské umenie, alebo umenie všeobecne. Aj Izraelci mali cherubínov vo svätyni svätých a 12 liatých dobytčiat, na ktorých bolo umiestené veľké umývadlo pre kňazov na nádvorí Šalamúnovho chrámu. Prikázania sa stavajú proti zbožňovaniu a uctievaniu obrazov a sôch. Možno niekto namietne, že toto prikázanie už dnes nie je potrebné, pretože nežijeme v pohanskom prostredí, ale kresťanskom. Je však kresťanstvo skutočne chránené proti takejto deformácii?

Keď si kresťania začali zhotovovať a uctievať obrazy a sochy, dostávali sa automaticky do konfliktu s 2. prikázáním, v ktorom Boh také jednanie jasne zakazuje. Divíme sa teda, že v neskoršej cirkvi došlo k zrušeniu tohto prikázania? Prví kresťania sväté obrazy neuctievali, ani neboli súčasťou ich bohoslužieb.

Niektorí ľudia tiež namietajú, že nejde o uctievanie obrazov a sôch, ale osôb, ktoré tieto obrazy a sochy predstavujú. Nezabúdajme však, že nemáme uctievať ani ľudí, ani anjelov (napr. tým, že by sme pred nimi kľakali: Skutky apoštolov 10,25; Zjavenie Jána 19,10). Veď ani pohania žijúci v antickom svete netvrdili nič iné, ale v praxi to bolo úplne inak. Pokiaľ sa budú vystavovať a obdivovať obrazy či sochy, konať procesie s určitými sochami a divotvornými obrazmi, dovtedy bude prestupované 2. prikázanie. Ten, kto to praktizuje, je ďaleko od toho, čo hlásali a robili Ježiš a apoštolovia. Veď druhé prikázanie má viesť človeka k uctievaniu jediného Boha.

Ako sme už uviedli, aj 4. prikázanie bolo zmenené. Doslovné znenie, ako ho dal Boh, znie: *„Pamätaj na deň soboty, aby si ho svätil. Šesť dní budeš pracovať a robiť akékoľvek svoje dielo. Ale siedmy deň je sobota Hospodina, tvojho Boha. Nebudeš robiť nijakého diela ani ty ani tvoj syn ani tvoja dcéra, tvoj sluha ani tvoja dievka ani tvoje*

hovädo ani tvoj pohostín, ktorý je v tvojich bránach. Lebo šesť dní činil Hospodin nebesia a zem, more a všetko, čo je v nich, a odpočinul siedmeho dňa. Preto požehnal Hospodin deň soboty a posvätil ho.“ 2.Mojžišova 20,8-11.

Ako došlo k zmene a skráteniu štvrtého prikázania? Biblický text nás vedie späť až k stvoreniu. Biblia hovorí, že Boh odpočinul v siedmy deň od všetkého svojho diela. Boh tu vlastne predložil životný rytmus človeka – týždeň: Po šiestich pracovných dňoch nastáva deň odpočinku. Tak ako to robil Boh, by to mal robiť aj človek.

Tento rytmus Boh neurčil svojvoľne, pretože zodpovedá základnej potrebe človeka, ktorú do neho vložil Stvoriteľ a ktorá prispieva k jeho blahu a šťastiu. Všetky pokusy zmeniť tento božský poriadok – myslíme napr. na experiment s 10 dňovým týždňom v dobe francúzskej revolúcie – stroskotali.

Prečo teda bolo toto prikázanie zmenené? Ak porovnáme deň odpočinku väčšiny dnešných kresťanov s dňom odpočinku židov alebo moslimov, vidíme, že tieto tri dôležité svetové náboženstvá zachovávajú rôzne dni odpočinku, aj keď všetky uznávajú sedemdňový týždeň. Ak vychádzame z bežného rozdelenia týždňa na dni, ktoré nachádzame v našom kalendári, potom moslimovia svätia piaty deň týždňa (piatok), židia šiesty deň (sobotu) a kresťania siedmy deň (nedeľu)! Toto delenie však nezodpovedá pôvodnému rozdeleniu. Naš jazyk jasne naznačuje, že streda má byť stredom týždňa. Mimochodom, v niektorých zahraničných kalendároch je toto pôvodné rozdelenie zachované (napr. USA). Historické fakty jednoznačne hovoria, že ako v židovskom tak i v kresťanskom počítaní vychádza sobota na siedmy deň týždňa a nedeľa je chápaná ako deň prvý. V tejto knihe sa preto budeme pridržať klasického židovsko-kresťanského rozdelenia týždňa.

Rozdielne dni odpočinku troch veľkých hore uvedených náboženstiev vznikli takto: Biblická sobota má podľa správy Písma svätého svoj pôvod v stvorení.⁷² Židia zachovávali tento deň a zachovávajú ho verne dodnes. Tento deň nie je znamením národným, ale náboženským, tzn. znamením pravého „Izraela“ – tých, ktorí poznajú a ctia svojho Stvoriteľa. V Biblii čítame: „*Nech je ona [sobota] na večné znamenie medzi mnou a Izraelitmi, lebo za šesť dní Pán stvoril nebo a zem, v siedmy deň však odpočíval a oddychoval!*“ 2.Mojžišova 31,17 ssv.

Pokiaľ sa prví kresťania považovali za „duchovný Izrael“,⁷³ pridržali sa pôvodného dňa odpočinku, soboty.⁷⁴ Cirkevné dejiny však dokazujú, že už v 2. a 3. storočí bolo prianím niektorých kresťanov jasne sa odlíšiť od židovstva. Stalo sa tak buď znesväcovaním soboty alebo znevažovaním zákona, akoby nebol prednosťou, ale trestom. Preto kresťania z pohanov svätili namiesto soboty prvý deň týždňa (nedeľu), ktorý až do 4. storočia nebol dňom odpočinku.

Vo vtedajšom pohanskom štáte boli zastúpení tak kresťania, svätiaci nedeľu, ako aj pohania, ktorí rovnako uctievali prvý deň týždňa, oddávna zasvätený bohu slnka. Títo všetci chceli upevniť svoju krehkú ríšu uzákonením nedele ako dňa odpočinku. Tak bol vydaný prvý nedeľný zákon, vtedy ešte pohanským cisárom Konštantínom, 7. marca 321 po Kr., ktorý vyžadoval svätenie „úctyhodného dňa slnka“. Bol to politický zákon. A jeden z prvých kresťanských výnosov pochádza z Laodicejského koncilu (okolo r. 360). Ten síce dovolil zhromaždenia k pobožnostiam v sobotu, zakázal však tento deň ako deň

⁷² 1.Mojžišova 2,2

⁷³ Galaťanom 3,28; 4,28; 6,15

⁷⁴ Matúš 24,20; Skutky apoštolov 18,4

odpočinku a vyzýval pod výstrahou kliatby k nedeľnému pokoji. Teologické zdôvodnenie tejto premeny podáva Eusebius z Cesarei (4. stor.), ktorý vo svojom komentári k 92. Žalmu napísal: „Všetko, čo malo byť konané v sobotu, sme preložili na nedeľu.“

Ako došlo v islame k sväteniu piatku, o tom sa zmienime len krátko. Mohamed poznal tak židovstvo so sobotou, ako aj kresťanov s nedeľou. Voľbou nového dňa odpočinku určil jasné vymedzenie k ostatným dvom starším náboženstvám. Napriek tomu sú v koráne rôzne väzby k Starému aj Novému zákonu.

Vráťme sa ešte raz k vývoju kresťanstva. Ako je dnes zdôvodňovaná zmena 4. prikázania?

Z katolíckej strany sa jasne hovorí o tom, že revízia zákona nastala na základe cirkevnej authority. V katolíckom katechizme Fraňa Spiraga (1901) čítame: „Cirkev pôsobením Ducha sv. premenila 10 prikázaní, daných na hore Sinai, v zmysle kresťanskom... Katolícka Cirkev teda pripojila druhé prikázanie (o modlárstve) k prvému a rozdelila zato 10. prikázanie na dvoje samostatných prikázaní... Aj prikázanie o svätení soboty zmenila Cirkev v prikázanie svätiť deň sviatočný, t.j. nedeľu.“⁷⁵

Katolícky katechizmus pre bazilejské biskupstvo obsahuje nasledujúce výroky: „V Písme svätom znie tretie prikázanie: *Spomni na sobotňajší deň, aby si ho zasvätil!*‘ V Starej zmluve Boh nariadil pracovať šesť dní a siedmy deň odpočívať, pretože on sám si odpočinul a posvätil ho. Deň odpočinku sa nazýva ‚Sabbat‘... Naši pohanskí predkovia nazvali prvý deň týždňa ‚dňom slnka‘ (napr. v nemčine: Sonntag – deň slnka), pretože bol zasvätený

⁷⁵ Katolícky ľudový katechizmus, Fraňo Spirago, Druhý diel, str. 59

slnku. V kresťanskej cirkvi dostala nedeľa meno „Deň Pánov“.⁷⁶

V katolíckej náboženskej učebnici pre vyššie ročníky základných škôl⁷⁷ stojí: „Slovo ‚Sonntag‘ (nemecky = ‚deň slnka‘) má pôvod v pohanstve; prvý deň týždňa bol totiž zasvätený bohu slnka. Nedeľa (Sonntag) nastúpila na miesto starozákonnej soboty.“

Z protestantskej strany je postoj menej jasný. Napriek tomu je u nich snaha nájsť v Biblii podklad pre zmenu Božieho zákona. Nemôžu sa predsa opierať o autoritu katolíckej cirkvi, ak chcú zostať verní reformátorskej zásade „sola scriptura“ (jedine Písmo).

Všetky pokusy ospravedlniť nedeľu biblicky sa ani pri najlepšej vôli nemôžu podariť. V Novom zákone nenachádzame žiadne nedeľné prikázanie, nieto ešte presun soboty na nedeľu. Ak platí všetkých desať Božích prikázaní, tak platí aj deň odpočinku, ktorý je tu uvedený – sobota!

Je potrebné si odpovedať i na otázku, či sa človek zmenou Božieho zákona ľahkovážne nevzdal veľkého Božieho daru. Ježiš povedal: „*Sobota je učená pre človeka.*“ Marek 2,27. V tento deň máme oslavovať a vyvyšovať svojho Stvoriteľa. V našej dobe, keď ľudia vidia stále jasnejšie, ako je príroda a celé Božie stvorenie ohrozené zánikom, je spomienka na Stvoriteľa prostredníctvom dňa odpočinku potrebnějšía než kedykoľvek predtým. Jánovi, pisateľovi Zjavenia, bolo dané posolstvo pre poslednú dobu. Je to naozaj posolstvo pre nás: „*Klaňajte sa tomu, ktorý učinil nebo i zem i more i pramene vôd.*“ Zjavenie Jána 14,7.

⁷⁶ Räber u. Cie. 1942. str. 71

⁷⁷ Vydal Benziger Verlag v Einsiedeln, Waldshut, Köln, Strassburg i.E., str. 58

Boh dal ľudom v mravnom zákone veľkolepé životné pravidlá. Vzhľadom na pribúdajúcu bezzákonnosť sa dnes stále viac volá po návrate k Božiemu zákonu. Čo je však platné dovolávať sa prikázaní, ktoré si ľudia sami pozmenili? Priznajme si popravde: Desatoro Božích prikázaní nikdy nepotrebovalo zmenu.⁷⁸ Je preto skutočne nutné prijať Desatoro v jeho pôvodnom znení.

Je radostnou skutočnosťou, že dnes sa mnohí kresťania vracajú späť k Božím prikázaniam. Každý týždeň sa na celom svete tisíce ľudí rozhodujú pre Božiu vôľu – hovoria áno Božím prikázaniam – takým, aké ich Boh ľudom dal.

⁷⁸ Matúš 5,18

KRISTUS JE VÍTAZ

Prichádza...

Spása kresťana nie je len udalosť prítomná, ale má predovšetkým budúcnú dimenziu, pretože Kristovou výkupnou smrťou na Golgote a naším ospravedlnením a posvätením skrze vieru sa ešte neuskutočnil celý Boží plán záchrany. Hriech už síce nemá moc nad veriacim, pretože on môže nad hriechom s Božou pomocou zvíťaziť, ale je prítomný na svete vo forme vierolomnosti, násilia, vojen a ničenia, dokiaľ ho Boh úplne nezničí pri obnovení a premenení tohoto sveta. Na Golgote zvíťazilo svetlo nad tmou. Nepriateľ ešte stále bojuje, ale jedného dňa musí jeho vláda skončiť a ustúpiť večnému pokoji. Všetky ľudské snahy udržať mier viedli po celé tisícročia vždy znovu len k novému násiliu a vojnám. Ozajstné riešenie spočíva jedine v nádeji, že Pán priestoru a času všetko sám ukončí. Ruský filozof Berdjajev povedal: „Dejiny majú pozitívny zmysel len v tom prípade, ak smerujú k svojmu koncu.“ Presnejšie povedané, nejedná sa len o koniec sveta, ale zároveň o začiatok viditeľného Božieho kráľovstva. O konci dnes hovorí celý svet. Vstúpili sme do doby, keď je ľudstvo samo schopné takýto koniec pripraviť. Cieľ Ježiša Krista je však úplne iný. Našou nádejou nie je chaos, a teda katastrofa sveta, ale nový poriadok. Apoštol Peter hovorí: „*Nové nebesia a novú zem podľa jeho zaslúbenia čakáme, v ktorých prebýva spravodlivosť.*“ 2.Petrova 3,13. Preto je dnes kresťanské posolstvo aktuálnejšie než kedykoľvek predtým.

Dnes ľudia horúčkovo hľadajú recept na uzdravenie sveta. Tento recept môžeme nájsť v kresťanskej zvesti. Kto

v tejto biblickej zvesti napriek tomu ignoruje výhľad na Kristov návrat a z budúceho Božieho kráľovstva robí ľudskú ríšu, porušuje podstatu evanjelia.

Nádej na druhý príchod Krista je založená na priamom Ježišovom výroku. Krátko pred svojou smrťou povedal svojim učeníkom: *„Nech sa neľaká vaše srdce! Veríte v Boha, verte aj vo mňa. V dome môjho Otca je mnoho príbytkov; keby nebolo tak, povedal by som vám to, pretože vám idem pripraviť miesto a keď odídem a pripravím vám miesto, príjdem zase a poberiem si vás k sebe, aby ste tam, kde som ja, aj vy boli.“* Ján 14,1-3. Jeho veľká reč o konci dejín⁷⁹ a mnohé z jeho podobenstiev poukazujú na jeho návrat, súd a Božie kráľovstvo. Kristus tým vlastne len nadviazal na proroctvá Starého zákona, pretože už v nich sa hovorí o triumfálnom príchode Mesiáša. V Novom zákone sa venuje tomuto zaslúbeniu viac než 300 veršov. Môžeme preto tvrdiť, že druhý Kristov príchod je popri posolstve o zmierení hlavným dôrazom kresťanskej zvesti. Prví kresťania rozumeli významu tejto udalosti, preto ich pozdrav znel: „Maranatha“ (Náš Pán prichádza).

Táto nádej má teda svoje korene v samotnom Ježišovom posolstve. Božie kráľovstvo, ktoré vlastne Ježiš založil svojim prvým príchodom⁸⁰, očakáva na svoje plné uskutočnenie pri druhom Kristovom príchode⁸¹. Ježiš nehovorí len o svojom návrate⁸², ale aj o svojom „zjavení“ v celom svojom majestáte: *„Vtedy sa ukáže znamenie Syna človeka na nebi, a vtedy budú plakať všetky pokolenia zeme a uvidia Syna človeka, prichádzajúceho na nebeských oblakoch s mocou a slávou veľikou.“* Matúš 24,30. Bude to

⁷⁹ Matúš 24. kapitola

⁸⁰ Matúš 12,28; Lukáš 17,20.21

⁸¹ Matúš 25,31-34

⁸² Ján 14,1-3

slávne a viditeľné Ježišovo zjavenie⁸³. Jeho príchod bude práve taký viditeľný ako bol viditeľný jeho odchod⁸⁴.

V druhom liste Petrovom⁸⁵ sme varovaní, aby sme voči tomuto sľubu neboli skeptickí. Vo svojej reči o konci tohto sveta (napr. Matúš 24, Marek 13, Lukáš 17; 21) varuje Ježiš pred falošným optimizmom, pretože doba pred jeho druhým príchodom nebude žiadnym zlatým vekom, ale bude sa vyznačovať veľkou svetovou krízou⁸⁶. Ježiš varoval aj pred falošným očakávaním druhého príchodu, keď sa neočakáva viditeľný príchod pre všetkých a robí sa z neho len miestna udalosť: „*Lebo povstanú falošní kristovia a falošní proroci a dajú veľké znamenia a budú robiť zázraky, takže by zviadli v blud, keby bolo možné, aj vyvolených. Hľa, predpovedal som vám to! Tedy keď vám povedia: Hľa, je na púšti! nevychádzajte! Hľa, vo vnútorných chyžiach! neverte! Lebo jako vychádza blesk od východu a ukazuje sa až na západ, tak bude aj príchod Syna človeka.*“ Matúš 24,24-27. Varuje aj pred tými, ktorí chcú vypočítať dátum jeho príchodu⁸⁷.

Ježiš Kristus nás varuje nielen pred falošnými predstavami o druhom príchode, ale aj pred ľahostajnosťou, ospalosťou a sebauspokojovaním kresťanov, ktorí rozhodne netúžia volať spolu s Jánom: „*Príď, Pane Ježišu!*“ Kristus vylíčil veľmi dobre toto neznášateľné, nafúkané a ľahostajné kresťanstvo obrazom zlého služobníka, ktorý hovorí: „*Môj pán ešte dlho neprijde.*“ Matúš 24,48. Namiesto toho, aby stále bdel a denne sa sýtil Božím slovom, ako to robí dobrý služobník, zapiera neverný služobník svojho Pána svojím spôsobom života

⁸³ Matúš 24,27

⁸⁴ Skutky apoštolov 1,9-11; Zjavenie Jána 1,7; 14,14

⁸⁵ 2.Petrova 3,3

⁸⁶ Lukáš 21,25.26

⁸⁷ Marek 13,32.33

a prenasleduje všetkých, ktorí s ním nesúhlasia. Tento zaslepený služobník prežije jedného dňa nepríjemné prebudenie, pretože Ježiš hovorí: „*Prijde pán toho sluhu v deň, v ktorý sa nenazdá, a v hodinu, ktorej nezná, a rozpoltí ho a jeho diel položí s pokrytami; tam bude plač a škrípanie zubami.*“ Matúš 24,50.51.

Pre pravého Kristovho nasledovníka nie je ťažké povedať spolu s Pavlom: „*Naše občianstvo je v nebesiach, odkiaľ i Spasiteľa očakávame, Pána Ježiša Krista.*“ Filipänom 3,20.

Aby kresťanská cirkev žila v stálej pripravenosti, upozorňuje ju Kristus znovu: „*Prídem skoro*“⁸⁸ a čakajúca cirkev odpovedá: „*Príd, Pane Ježišu!*“⁸⁹ Je si však pritom vedomá časového odstupu, ktorý sa v niektorých Ježišových výrokoch objavuje. Kristovi nasledovníci poznajú to, čo má prísť, avšak nevedia kedy, ako dlho to bude trvať a kedy to bude ukončené. Okrem neustálej bdelosti nás to vyzýva aj k „trpezlivosti“⁹⁰. Pravá Ježišova cirkev žije v očakávaní. Boží zámer sa musí uskutočniť; v každej dobe môže byť Božou mocou dokonaný, nie však podľa ľudských výpočtov, ale podľa Božej prozreteľnosti. Ježiš napríklad hovorí o celosvetovom zvestovaní kresťanského radostného posolstva, ktoré bude predchádzať jeho príchodu⁹¹. Naplní sa čas „pohanov“⁹², dozrie dobro aj zlo⁹³. „Služobníci“ musia pracovať s darmi, ktoré im Boh zveril až do Kristovho príchodu⁹⁴, a potom po

⁸⁸ Zjavenie Jána 3,11

⁸⁹ Zjavenie Jána 22,20

⁹⁰ Jakub 5,7.8

⁹¹ Matúš 24,14; Mar 13,10

⁹² Lukáš 21,23.24

⁹³ Matúš 13,24-30

⁹⁴ Lukáš 19,13

„dlhej dobe“ sa Pán vráti a bude účtovať⁹⁵. Pri pohľade späť cirkev rozpoznáva, ako Pán v zmienenom časovom odstupe svoj plán krok za krokom naplňa. Otáľanie, ktoré sa pre mnohých zdalo byť dôvodom k beznádeji, sa pre veriacich stalo naopak povzbudením k stálej pripravenosti a trpezlivosti a ich viera sa posilňovala naplnenými prorockými z minulosti⁹⁶. Tak ako Boh v minulosti splnil svoju predpoveď o potope, tak splní aj Kristus sľub svojho druhého príchodu.

Vlastne už prvým príchodom Krista začala „posledná hodina“⁹⁷, „posledné dni“⁹⁸, „koniec“⁹⁹. Teraz sa všetko blíži k cieľu. Cieľom nie je ani chaos, ani ľudské riešenie, ale kráľovstvo Božie. A to už začalo Kristovým víťazstvom na Golgote. Preto veriaci víťazia nad bezprávím, nenávisťou a skazou. V plnosti sa to všetko viditeľne presadí pri druhom príchode Ježiša Krista¹⁰⁰.

Znamenia ako predzvest'

V súvislosti s výrokmi o dobe konca čítame znovu a znovu o varujúcich znameniach, ktoré zvestujú blížiaci sa príchod, a tým aj naplnenie dejín sveta. Tieto „znamenia doby“ majú byť súčasťou zvesti, pretože posilňujú kresťanskú cirkev v jej očakávaní¹⁰¹ a majú tiež vyburcovať

⁹⁵ Matúš 25,19

⁹⁶ 2.Petrova 3,3-9

⁹⁷ 1.Jánova 2,18

⁹⁸ Židom 1,2

⁹⁹ 1.Korint'anom 10,11

¹⁰⁰ Matúš 25,31-34

¹⁰¹ Lukáš 21,28

všetkých z letargie¹⁰². Tí, ktorí Krista očakávajú, však nepoznajú presný čas jeho druhého príchodu¹⁰³.

Znamenia – vojny, nepokoje, zemetrasenia, záplavy, hlad, epidémie, morálna skazenosť, nevera, prenasledovanie, ale tiež rast prorockého poznania a hlásanie evanjelia – to všetko sa už na rôznych miestach udialo. Napriek tomu to všetko má v dobe konca nadobudnúť celosvetové rozmery: Od vojny o Jeruzalem¹⁰⁴, cez vojny medzi národmi¹⁰⁵ až po poslednú svetošíru bitku Armagedon¹⁰⁶. Od menších zemetrasení po „zemetrasenie, akého nebolo odvtedy, odkedy je človek na zemi,“¹⁰⁷. Práve tak aj zvesť evanjelia sa musí dostať z Jeruzalema medzi všetky národy¹⁰⁸. Bude pribúdať aj prenasledovanie kresťanov, a to až po také súženie, akého dosiaľ nikdy nebolo¹⁰⁹.

Čím bližšie bude koniec, tým budú ľudia bezbožnejší. Apoštol Pavol vykresľuje skazenosť a nezodpovednosť ľudstva v poslednej dobe nasledovne: „Ale to vedz, že v posledných dňoch nastanú nebezpečné časy. Lebo to budú ľudia, ktorí budú milovať seba, milovať peniaze, chlúbiví, pyšní, rúhaví, rodičom neposlušní, nevďační, bohaprázdni, bez lásky, nezmierliví, pomluvační, nezdržanliví, divokí, nemilujúci dobrého, zradní, náhli, nadutí, viacej milujúci rozkoše ako milujúci Boha, ktorí majú tvárnosť pobožnosti, ktorí však jej moc zapreli. A tých sa stráň.“ 2.Timotejovi 3,1-5.

¹⁰² Lukáš 12,56

¹⁰³ Skutky apoštolov 1,7

¹⁰⁴ Lukáš 21,20

¹⁰⁵ Matúš 24,7

¹⁰⁶ Zjavenie Jána 16,12-16

¹⁰⁷ Zjavenie Jána 16,18

¹⁰⁸ Matúš 24,14; Skutky apoštolov 1,8

¹⁰⁹ Matúš 24,21

Jakub poukazuje na problém sociálnej nespravodlivosti v poslednej dobe a na jeho konečné riešenie: „*Nože teraz vy, boháči! Plačte a kvíľte nad svojimi biedami, ktoré prídu na vás! Vaše bohatstvo zhnilo, a vaše rúcha požrali mole; vaše zlato a striebro zhrdzavelo, a ich hrdza bude na svedoctvo proti vám a bude žrať vaše telá jako oheň. Nahromadili ste pokladov na posledné dni. Hľa, práca robotníkov, ktorí žali vaše polia, zadržaná kričí od vás, a volanie žencov prišlo do uší Pána Zástupov. Rozkošili ste na zemi a zbujneli ste, vykrmili ste svoje srdcia ako na deň zabitia. Odsúdili ste, zavraždili ste spravodlivého, neprotiví sa vám. A tedy pozhovejte, bratia, až do príchodu Pánovho. Hľa, roľník očakáva vzácny plod zeme a čaká naň trpezlivo, až dostane včasný a pozdný dážď. Pozhovejte aj vy, upevnite svoje srdcia, lebo sa priblížil príchod Pánov.*“ Jakub 5,1-8.

Veriaci sú vyzývaní, aby boli trpezliví až do príchodu Pána. Majú si uvedomiť, že keď sa naplňujú znamenia konca, záchrana sa blíži.

V našej dobe, keď nás stále viac ohrozuje populačná explózia, atómová katastrofa a zničené životné prostredie, nemožno nevidieť, že celé ľudstvo žije v obrovskej kríze, ktorú môže vyriešiť jedine druhý príchod Ježiša Krista. Preto by nás mali tieto znamenia viesť k naliehaviejšiemu vedomiu zodpovednosti a vzbudiť v nás viac radosti z Božích zaslúbení, viac lásky k našim blíznym a viac dôvery a nádeje do budúcnosti.

Posolstvo o Ježišovom blízkom príchode má byť zvestované celému svetu. Každému, koho zasiahne, má ponúknuť príležitosť rozhodnúť sa pre záchranu v Kristovi. Znamenia sme nedostali preto, aby nám naháňali strach z blížiaceho sa konca. Sú tu preto, aby ukázali, že utrpenie

na tomto svete čoskoro pominie, pretože príde ten, ktorý učiní všetko nové¹¹⁰.

Kristov príchod je čitateľovi Biblie predstavený nádherným obrazom: „*A vtedy sa ukáže znamenie Syna človeka na nebi, a vtedy budú plakať všetky pokolenia zeme a uvidia Syna človeka, prichádzajúceho na nebeských oblakoch s mocou a slávou veľkou. A pošle svojich anjelov s trúbou veľkého zvuku, a zhromaždia jeho vyvolených od štyroch vetrov, od jedných končín nebies až po ich druhé končiny.*“ Matúš 24,30.31

Keď rozpoznáme znamenia, ktoré sa dnes naplňajú pred našimi očami, potom slová Ježiša Krista sa stávajú veľmi aktuálnymi: „*Tak aj vy, keď uvidíte všetko toto, vedzte, že je blízko, predo dvermi.*“ Matúš 24,33. Jeho príchod nemôže byť ďaleko! Patríme k tým, ktorí nespia a očakávajú príchod?

Kedy začína večný život?

Spoločnou túžbou všetkých náboženstiev a filozofických smerov je premôcť smrť a dosiahnuť nesmrteľnosť. Platonizmus ponúka náuku o nesmrteľnosti duše, niektoré východné náboženstvá zase náuku o reinkarnácii (putovanie duše, prevteľovanie). Tieto myšlienky sú však „zavádzajúce“ (K. Barth), pretože chcú ľuďom nahovoriť, že človek sa skladá z dvoch častí. Smrť vraj postihuje len telo, dušu nie, a tak vlastne smrť oslobodzuje dušu od tela. Podľa týchto smerov je smrť akýmsi vstupom do vlastného života v duchovnej ríši na onom svete.

¹¹⁰ Zjavenie Jána 21,1-6

Na druhej strane, biblické ponímanie človeka berie smrť úplne vážne. Je vlastne dôsledkom hriechu¹¹¹. Smrť nie je osloboditeľkou, ale „posledným nepriateľom“, ktorého Kristus svojou zmierujúcou smrťou na kríži premohol¹¹² a svojím druhým príchodom úplne odstráni¹¹³.

Preto nesmrteľnosť nie je nejakou kvalitou ľudskej duše alebo človeka ako takého, ale výhradne Božím vlastníctvom¹¹⁴. Kto však uveril v Boha, ako ho predstavuje Kristus, vstúpil do Božej „sféry života“, a má preto už teraz večný život¹¹⁵. Taký veriaci síce ešte podlieha dočasnej smrti, avšak „rozsudok súdu“ – večná smrť, sa ho už netýka¹¹⁶. Nesmrteľnosť je teda darom Božej milosti pre toho, kto uveril Kristovmu vykúpeniu. Keď sa Kristus vráti, dostane veriaci skutočne večný život. Bude vzkriesený a obdrží nesmrteľnosť¹¹⁷. Jedine to sľubuje evanjelium. To je nádejou kresťana. Právom sa Karl Barth pýta: „Čo je kresťanskou nádejou na tomto svete? Život po smrti? Nejaká udalosť mimo smrť? Nejaká dušička, vznášajúca sa nad hrobom ako motýlik, aby niekde našla miesto a tam nesmrteľne žila? Tak si predstavovali život po smrti pohania. To však nie je kresťanská nádej: Ja verím vo vzkriesenie tela.“

Preto druhý Kristov príchod neznamena len koniec padlého, nespravodlivého a Bohu odcudzeného sveta, ale skrze vzkriesenie aj počiatok nového a dokonalého života. V to verili patriarchovia¹¹⁸ a to zvestovali a tým sa

¹¹¹ Rimanom 6,23; Rimanom 5,12

¹¹² 2.Timotejovi 1,9

¹¹³ 1.Korint'anom 15,26

¹¹⁴ 1.Timotejovi 6,16

¹¹⁵ Ján 3,16.36

¹¹⁶ Ján 5,24

¹¹⁷ 1.Korint'anom 15,51-55

¹¹⁸ Židom 11,17-19.35

potešovali aj proroci¹¹⁹. Pre Ježiša Krista to bol vlastný cieľ, ktorý dával zmysel jeho jednaniu¹²⁰. Pre prvých kresťanov to bola nádej kresťanskej viery, ktorá siahala za horizont prítomného času¹²¹. Bez vzkriesenia by bola dráma viny a odpustenia nevyriešená a nezmyselná. Božie sľuby by boli klamné, apoštolské svedectvá nepravé a náš život bez nádeje na víťazstvo nad smrťou¹²².

Druhý Kristov príchod a vzkriesenie mŕtvych sú vskutku nepochopiteľné Božie činy¹²³. „Ako“ a „kedy“ sa to stane, to nevieme. Sme odkázaní na zaslúbenie Božej vernosti. Dôverovať Bohu znamená veriť, že Boh má moc vzkriesiť¹²⁴ a naozaj aj vzkriesi¹²⁵. Dokonca protikresťanský zameraný filozof Voltaire raz povedal istej posmievajúcej sa dáme: „Madam, vzkriesenie, to je to najľahšie. Ak už Boh raz človeka stvoril, prečo by pre neho nebolo možné druhýkrát ho zobudiť k životu?“

Čo znamená vzkriesenie, môžeme vytušiť jedine pomocou podobenstva. Apoštol Pavol nás odkazuje na pšeničné zrno¹²⁶, ktoré zapadne do pôdy (zomrie) a pôsobením slnka, vody a zeme z neho vyrastie nádherný klas. Je tu analógia – človek umiera, mení sa na prach¹²⁷, ale Boh na neho nezabúda. Jeho identita spočíva v Bohu¹²⁸. Tak ako na počiatku vyšiel človek z rúk Stvoriteľa, tak na konci povstane skrze Božie stvoriteľské Slovo. Nie však

¹¹⁹ Izaiáš 26,19; Daniel 12,2.13

¹²⁰ Lukáš 14,14; Ján 5,28.29

¹²¹ Filipänom 3,8-11

¹²² 1.Korint'anom 15,12-19

¹²³ Skutky Apoštolov 2,11

¹²⁴ Židom 11,19; Skutky Apoštolov 26,8

¹²⁵ 1.Korint'anom 15,20-28

¹²⁶ 1.Korint'anom 15,35-37.42-49

¹²⁷ 1.Mojžišova 3,19

¹²⁸ Lukáš 20,38

v terajšej „telesnosti“, ale v nádhere nesmrteľného „duchovného“ tela patriaceho do nového sveta¹²⁹. Tento jedinečný, rozumom nepochopiteľný Boží čin môžeme porovnať s prírodou. To, čo sa deje v prírode počas ročných období a je ľudsky pochopiteľné, je v „tajomstve viery“¹³⁰ jedinečné, nepochopiteľné, ale dôveryhodné.

Teraz mŕtvi odpočívajú vo svojich hroboch; Ježiš Kristus aj apoštolovia hovoria o „spánku“ mŕtvych¹³¹. Keď sa však Kristus zjaví, budú „mŕtvi v Kristovi“ vzkriesení k novému životu s ním v nebeskom spoločenstve¹³². Boh je svojmu stvoreniu verný. Posledným a večným domovom človeka bude „nová zem“¹³³. To naznačuje, že večná existencia človeka sa týka jeho tela. Nepriateľstvo voči telu je biblickému mysleniu cudzie. Telo v zásade nie je nič zavrnutiahodné, veď pre veriaceho je dokonca chrámom a príbytkom Ducha svätého¹³⁴. Preto v evanjeliu nejde o vyslobodenie z tela, ale o vykúpenie tela¹³⁵.

Vzkriesenie k večnému životu, ako poslednú etapu vykúpenia, prežijú len veriaci. Kto teraz odmieta Božiu ponuku na život, bude síce tiež vzkriesený, no nie k večnému životu, ale k súdu¹³⁶. Obe vzkriesenia budú od seba časovo oddelené. Keď príde Ježiš Kristus znovu, vstanú len „mŕtvi v Kristovi“, teda mŕtvi, ktorí „patria Kristovi“, a žijúci veriaci budú premenení¹³⁷. Všetci veriaci

¹²⁹ 1.Korint'anom 15,45-49

¹³⁰ 1.Timotejovi 3,9.16

¹³¹ Ján 11,11-14

¹³² 1.Tesaloničanom 4,14-18

¹³³ 2.Petrova 3,13

¹³⁴ 1.Korint'anom 6,17.19

¹³⁵ Rimanom 8,23

¹³⁶ Ján 5,29

¹³⁷ 1.Tesaloničanom 4,16; 1 Kor 15,23

budú vzatí hore do spoločenstva s Bohom¹³⁸. Tam budú žiť v ríši Božieho Syna a mať podiel na jeho vláde počas obdobia, ktoré je známe ako tisícročný súd¹³⁹ nad bezbožnými mocnosťami a ľuďmi¹⁴⁰. Až potom vstanú ostatní mŕtvi¹⁴¹ – nie však k životu večnému, ale k druhej smrti, k zatrateniu, zničeniu a definitívnemu koncu¹⁴². Vzkriesenie veriacich je z časového hľadiska prvým vzkriesením¹⁴³ a svojím charakterom „vzkriesením života“¹⁴⁴. Tento život bude síce „nastolením pôvodného stavu“, ale napriek tomu niečím úplne novým. Je to spôsob existencie, ktorý kvalitatívne aj kvantitatívne mnohonásobne prevyšuje ten minulý. Boh hovorí: „*Hľa, všetko tvorím nové.*“ Zjavenie Jána 21,5 SEP. Vykúpení ľudia budú mať meno, ale nové¹⁴⁵. Spievajú pieseň, ale novú¹⁴⁶. Obývajú zem, ale novú¹⁴⁷. Pri príchode Ježiša Krista budú veriaci vzatí do neba, ale po tisícročnom období súdu sa stane ich konečným domovom zem¹⁴⁸ a Boh bude prebývať medzi nimi¹⁴⁹.

Potom bude dokončený Boží plán záchrany a Boh vo svojej plnosti a nekonečnosti povedie svoj ľud k stále vyššiemu poznaniu. Budeme môcť neobmedzene premýšľať a prežívať lásku, múdrosť a spravodlivosť

¹³⁸ 1. Tesaloničanom 4,17

¹³⁹ Milénium

¹⁴⁰ Zjavenie Jána 20,4; 1. Korint'anom 6,2.3

¹⁴¹ Zjavenie Jána 20,5a

¹⁴² Zjavnie Jána 21,8; 20,9; Galat'anom 6,8; 2. Tesaloničanom 1,9; Židom 10,27

¹⁴³ Zjavenie Jána 20,6

¹⁴⁴ Ján 5,29

¹⁴⁵ Zjavenie Jána 2,17

¹⁴⁶ Zjavenie Jána 5,9; 14,3

¹⁴⁷ Zjavenie Jána 21,1

¹⁴⁸ Zjavenie Jána 21,1

¹⁴⁹ Zjavenie Jána 21,3

Stvoriteľa a Vykupiteľa. Boží život bude neobmedzene prúdiť celým oslobodeným stvorením. Všade zavládne harmónia, pokoj a sloboda. To bude naplnenie najhlbšej ľudskej túžby – pravé šťastie bez konca.

Z tejto perspektívy dostáva veriaci silu a odvahu uniesť prítomný život v nedokonalosti a pomínutelnosti. Aj keby problémy na svete boli stále tiesnivejšie a pribúdalo utrpenie a trápenie v živote jednotlivca, biblická nádej ponúka pravú radosť a vnútorný pokoj.

Ako sme videli, Boh ukázal prorokovi Danielovi, ako obrovský kameň rozbil sochu zo železa, hlíny, medi, striebra a zlata. Tento obrovský, mohutný kameň – symbol prevzatia moci Kristom – znamená koniec sveta biedy a ťažkostí. Konečným cieľom dejín je nový svet bez utrpenia, svet mieru, šťastia a lásky. Kameň, ktorý nakoniec naplnil celú zem, prináša radikálne zmeny, po ktorých túžime. Tým bude vypočutá modlitba všetkých ozajstných kresťanov: „*Príď kráľovstvo tvoje!*“¹⁵⁰

¹⁵⁰ Matúš 6,10

OBSAH

PREDHOVOR	3
NÁŠ DNEŠNÝ SVET	5
MÔŽE MODERNÝ ČLOVEK VERIŤ V BOHA?.....	11
VIAČ NEŽ KNIHA	16
VERIŤ ASTROLÓGOM A VEŠTCOM ALEBO BIBLII?	24
KTO POMÔŽE SVETU?	46
CEZ HLBOKÚ PRIEPASŤ	54
ZBAVENÝ VINY – PRIPRAVENÝ K SLUŽBE	62
PORUŠILI TVOJ ZÁKON.....	69
KRISTUS JE VÍTAZ	80

Dr. Hans Heinz

Dejiny napísané dopredu

Prvé vydanie

Preklad: Martina Pôdová

Jazyková spolupráca: Ing. Katarína Neštráková, CSc.

Obálka: Darina Šimová

Redakčná príprava: Benjamín Byrtus

Vydal Sion plus n.o.

publikačné centrum

Pekná 2

040 01 Košice

tel./fax: 055 6999 509

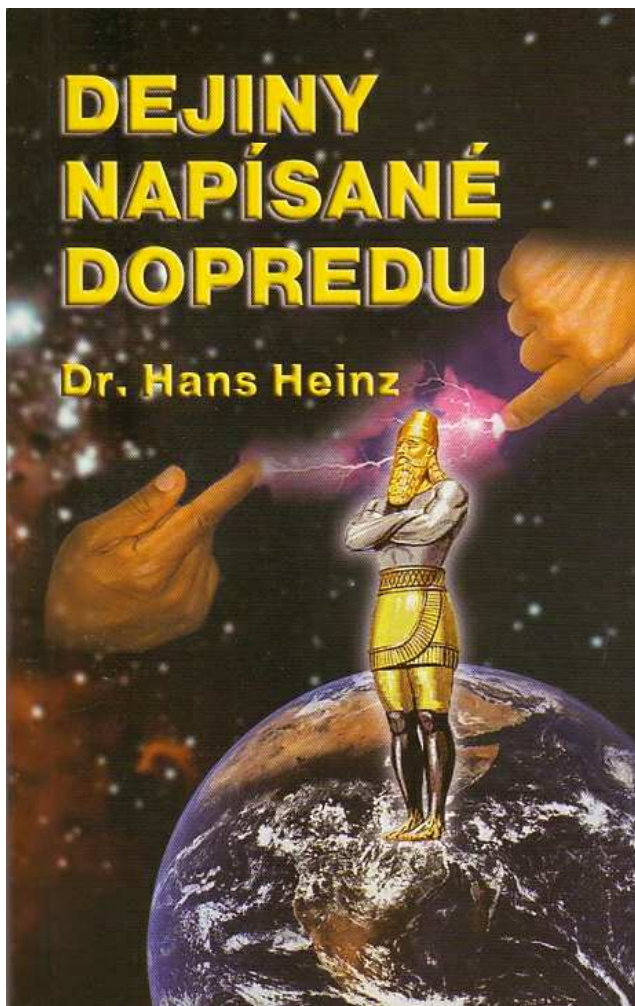
tel.: 0905 209 223

e-mail: sion@host.sk

<http://www.sion.host.sk>

Vytlačené na Slovensku

ISBN 80-968360-6-4

Dr. Hans Heinz

DEJINY NAPÍSANÉ DOPREDU

O vlastníctvo našej Zeme prebieha veľký zápas. Len málo ľudí pozná podstatu tohto zápasu a ešte menej ľudí vie, že aj my sme účastníkmi tohto zápasu. Biblické proroctvá nás informujú aj o tom, že v pozadí veľkých národov stoja dve mocnosti. Vplyv týchto dvoch mocností formuje dejiny. Ktorá mocnosť je silnejšia? Ktorá mocnosť svojou rukou dovedie dejiny do cieľa? Čo je cieľom dejín: vyhynutie alebo nový svet? Na tieto otázky dáva odpoveď prorocké slovo Biblie. A k jeho pochopeniu Vám pomôže aj táto kniha.